

Strategia Rozwoju Gminy Jarosław na lata 2016-2025

Opracowanie:

INSTYTUT GOSPODARKI

Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Jarosław, październik 2016

Spis treści

1.	Raport stanu. Analiza i diagnoza strategiczna	4
1.1	Przestrzeń i środowisko	4
1.1.1	Położenie administracyjne i geograficzne	4
1.1.2	Położenie komunikacyjne	5
1.1.3	Walory przyrodnicze i kulturowe	6
1.2	Spółeczeństwo	12
1.2.1	Demografia	12
1.2.2	Gospodarstwa domowe oraz źródła ich utrzymania	18
1.2.3	Mieszkalnictwo	19
1.2.4	Rynek pracy	22
1.3	Gospodarka	29
1.3.1	Rolnictwo	29
1.3.2	Przedsiębiorczość	29
1.4	Infrastruktura techniczna	34
1.4.1	Infrastruktura transportowa i komunikacyjna	34
1.4.2	Gospodarka wodno-ściekowa	34
1.4.3	Gospodarka odpadami	36
1.4.4	Infrastruktura elektroenergetyczna i gazowa	37
1.4.5	Infrastruktura telekomunikacyjna	39
1.5	Edukacja, sport, kultura	39
1.6	Ochrona zdrowia i opieki społecznej	43
1.7	Bezpieczeństwo publiczne	46
1.8	Wizerunek gminy	49
1.9	Wyzwania rozwojowe	50
1.10	Analiza SWOT	51
2	Wizja rozwoju Gminy Jarosław do roku 2025	53
2.1	Wizja	53
2.2	Przyszły kształt powiązań gminy z otoczeniem	53
2.3	Przyszły wizerunek gminy	54
2.4	Strategiczne pola rozwoju	55
3	Priorytety, cele i kierunki działań gminy Jarosław	55
3.1	Priorytety, cele i kierunki działań w obszarze przedsiębiorczości.	55
3.2	Priorytety, cele i kierunki działań w obszarze rolnictwa i ekologii.	56

3.3	Priorytety, cele i kierunki działań w obszarze kultury, sportu i turystyki.....	57
3.4	Priorytety, cele i kierunki działań w obszarze infrastruktury i komunikacji.....	59
4	Powiązanie z dokumentami strategicznymi krajowymi i regionalnymi.....	60
5	Struktura i kierunki wydatków finansowych związanych z realizacją wybranych projektów.	67
6	Monitoring wdrażania Strategii.....	72

1. Raport stanu. Analiza i diagnoza strategiczna

1.1 Przestrzeń i środowisko

1.1.1 Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Jarosław jest gminą wiejską, położoną w północno-wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie jarosławskim. Według stanu na koniec 2015 r. gmina Jarosław zajmowała 113 km² (11 348 ha). Spośród wszystkich gmin powiatu jarosławskiego, gmina Jarosław znajduje się na czwartym miejscu pod względem zajmowanego obszaru. Większą powierzchnię zajmują gminy wiejskie: Wiązownica, Radymno i Laszki. Najmniejszą gminą powiatu jarosławskiego jest miasto Radymno.

Tabela 1 Powierzchnia gmin powiatu jarosławskiego w km² i ha na koniec 2015 r.

Jednostka terytorialna	ogółem w ha	ogółem w km ²
Powiat jarosławski	102 866	1 029
Jarosław - miasto	3 461	35
Radymno - miasto	1 362	14
Chłopice	4 920	49
Jarosław	11 348	113
Laszki	13 800	138
Pawłosiów	4 742	47
Pruchnik	8 034	80
Radymno	18 218	182
Rokietnica	5 708	57
Roźwienica	6 875	69
Wiązownica	24 398	245

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

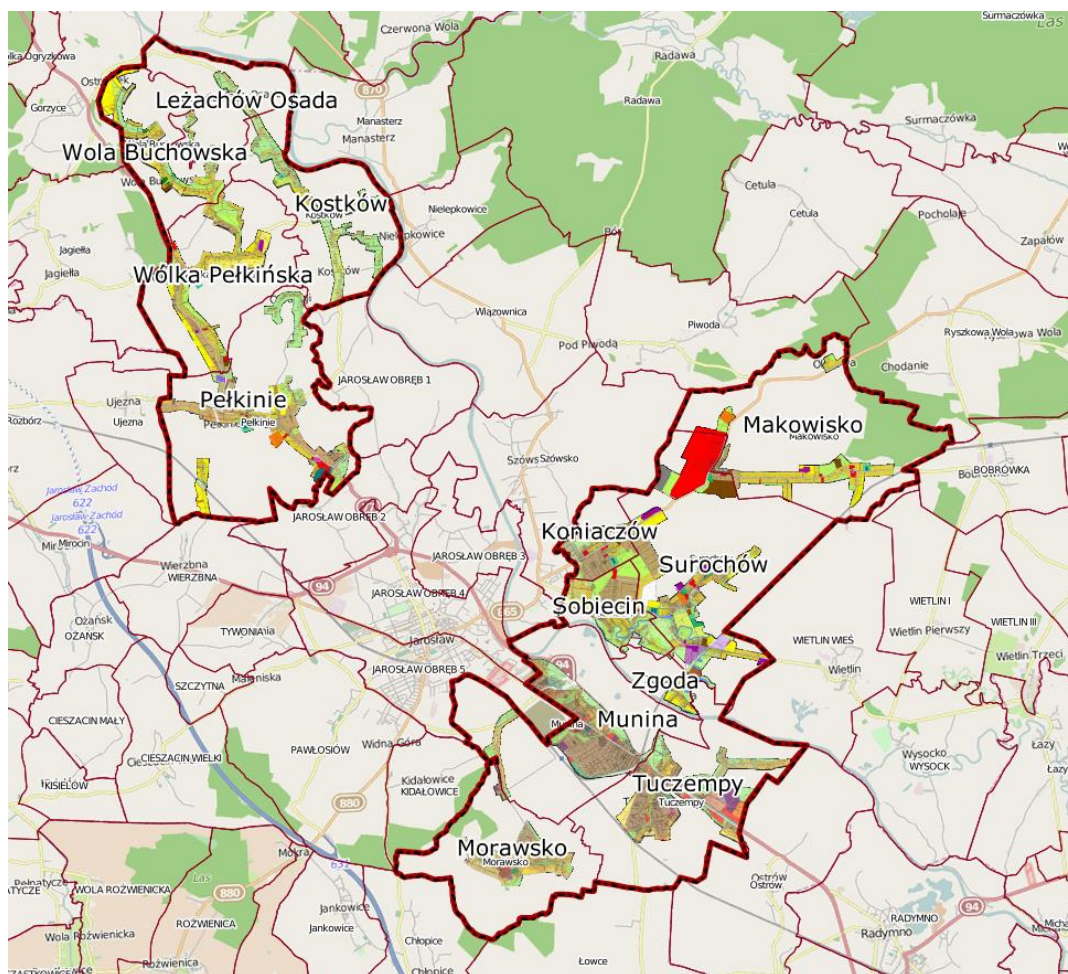
Siedzibą gminy jest miasto Jarosław, który dzieli obszar gminy na dwie części: północno-zachodnią w granicach Doliny Dolnego Sanu oraz południowo-wschodnią na przecięciu trzech krain geograficznych: Doliny Dolnego Sanu, Płaskowyżu Tarnogrodzkiego oraz Pogórza Rzeszowskiego. Przez teren gminy Jarosław przepływa rzeka San, która stanowi prawobrzeżny dopływ Wisły.

Gmina Jarosław graniczy z następującymi jednostkami administracyjnymi:

- powiat jarosławski: Wiązownica, Laszki, Radymno, Chłopice, Pawłosiów, miasto Jarosław;
- powiat przeworski: Sieniawa, Tryńcza i Przeworsk.

W obrębie gminy Jarosław znajduje się 13 sołectw: Koniaczów, Makowisko, Surochów, Sobiecin, Zgoda, Munina, Tuczempy, Morawsko, Pełkinie, Kostków, Wólka Pełkińska, Wola Buchowska i Leżachów Osada.

Rysunek 1 Mapa gminy Jarosław

Źródło: <http://portal.gison.pl/jaroslaw/>

1.1.2 Położenie komunikacyjne

Gmina położona jest na strategicznym szlaku komunikacyjnym kolejowym i drogowym. Przez teren gminy przebiega:

- droga krajowa nr 4 od przejścia granicznego do Niemiec w Nierzajowicach do przejścia granicznego na Ukrainę w Korczowej, (w granicach gminy jest odcinek o długości 4,96 km),
- droga krajowa nr 77 Lipnik – Przemyśl (w granicach gminy jest odcinek o długości 4,96 km),
- droga wojewódzka nr 865 Jarosław – Bełzec (w granicach gminy jest odcinek o długości 8,64 km),
- międzynarodowa trasa E-4 Medyka-Zgorzelec,
- magistrala kolejowa E30, która stanowi część III Europejskiego Korytarza Transportowego.

Siedziba gminy Jarosław jest oddalona od stolicy województwa podkarpackiego Rzeszowa o ok. 51 km. Zaś od granicy w Korczowej o ok. 36 km.

1.1.3 Walory przyrodnicze i kulturowe

Klimat

Gmina Jarosław położona jest w obrębie Sandomiersko-Rzeszowskiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej, która w podziale Polski na regiony bioklimatyczne należy do V-regionu najcieplejszego.

Charakterystyka klimatu lokalnego:

- średnie temperatury: roczna 7,6°C, stycznia -3,6°C, lipca 18,2°C,
- średnia roczna amplituda: 21,8°C,
- średnia roczna suma opadów: 670 mm,
- długość okresu wegetacyjnego: 220 - 224 dni,
- długość zalegania pokrywy śnieżnej: 70 dni,
- liczba dni z przymrozkami: 119.

Podstawową zaletą klimatu lokalnego okolic Jarosławia są korzystne warunki pogodowe, które sprzyjają gospodarce rolnej, mieszkalnictwu oraz różnym formom rekreacji.¹

Lasy

Powierzchnia leśna gminy Jarosław wynosi 204 ha, co stanowi 1,8% ogólnej powierzchni gminy. Wśród lasów znajdujących się na terenie gminy Jarosław znajdują się:

- lasy mieszane, z wielogatunkowym drzewostanem złożonym głównie z sosny, dębu i buka,
- lasy łąkowe, wierzbowo olchowo-topolowe,
- lasy mieszane jodłowo-bukowe,
- płaty buczyny karpackiej.

W gminie Jarosław występują lasy wodochronne o powierzchni 96,05 ha. stanowiące południową część kompleksu leśnego zlokalizowanego w granicach gminy Wiązownica, w obrębie Makowisko.²

Wody powierzchniowe

Gmina Jarosław leży w dorzeczu rzeki San w obrębie zlewni Wisły. Pod względem długości rzeka San (443 km) jest szóstą rzeką Polski. Zlewnia składa się z rzeki San z dopływami: rzeką Szkło, potokami Rokietnicki Łęg, Morawski Łęg oraz rzeką Szewnia. Na odcinku od źródeł do Jarosławia San jest rzeką o reżimie górskim, charakteryzuje się

¹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jarosław Część I Uwarunkowania Zagospodarowania Przestrzennego

² Tamże

małą retencją gruntową oraz szybko reaguje na zmianę zasilania. Poniżej Jarosławia zlewnia Sanu cechuje się większą retencją. W granicach gminy Jarosław rzeka Szewnia traktowana jest jako urządzenie melioracji podstawowych. Szewnia połączona jest we wsi Pełkinie kanałami ulgi z rzeką San. Poza odcinkiem w okolicy wsi Munina Mała dolina rzeki nie jest chroniona wałami. W przypadku wysokich stanów wód zalewane jest dno doliny, a stopień zagrożenia powodzią jest bardzo duży.

Na terenie gminy Jarosław, w obrębie starorzeczy, występują obszary stale podmokłe i niewielkie zbiorniki wód stojących, najczęściej silnie zarośniętych. Sztuczne zbiorniki wodne na terenie gminy w większości stanowią wyrobiska po eksploatacji kruszywa naturalnego. Należą do nich akweny w Surochowie i Zgodzie, pełniące funkcje hodowlane i rekreacyjne.³

Gleby

W gminie Jarosław występują bardzo dobre gleby pod względem przydatności rolniczej. Występuje na nich niski poziom skażenia środowiska naturalnego. Takie warunki pozwalają na rozwój rolnictwa ekologicznego, w szczególności upraw roślin warzywniczych i innych wymagających dobrych warunków glebowych. Na terenie gminy Jarosław można wydzielić dwa obszary, które różnią się występowaniem odmiennych typów gleb:

1. *Terasa nadzalewowa i zalewowa Sanu oraz doliny bocznych dopływów*, gdzie wytworzyły się gleby typu gleb szarych, gleb brunatnych wyługowanych i właściwych oraz gleb bielcowych. Niewielkie powierzchnie w wąskich dnach dolin zajmują gleby aluwialne i mady. Lokalnie, w grząskich przesiąkniętych wodą dnach dolin oraz w miejscach wysięków wodnych, w wyniku nadmiernego i trwałego uwilgocenia wykształciły się gleby hydrogeniczne nazywane także glebami glejowymi. Są to gleby dość żyzne zaliczone do II i III, a lokalnie do IV i V klasy gruntów ornych.
2. *Podgórze Rzeszowskie i terasa wysoka rzeki San*, gdzie wytworzyły się gleby typu czarnoziemów, gleb szarych, gleb brunatnych wyługowanych i właściwych oraz wytworzonych z lessów i deluwiów. Mają one dość głęboki poziom próchniczny, lekkie zakwaszenie i korzystne warunki wodne, są bardzo podatne na erozję szczególnie na terenach o dużym nachyleniu. Charakteryzują się bardzo dobrymi cechami fizyko-mechanicznymi, dość głębokim poziomem próchnicznym, lekkim zakwaszeniem i korzystnymi warunkami wodnymi. Są to gleby sprzyjające uprawom gatunków wymagających. Gleby te są zaliczane do I, II, III klasy oraz sporadycznie IV i V klasy gruntów ornych.

Użytki rolne (10 302 ha) stanowią 90% ogólnej powierzchni gminy Jarosław. W klasach I-III jest 62,4% gruntów, w klasie IV-29,5%, V-6,4% i VI-1,7%.⁴

³ Tamże

⁴ Tamże

Tabela 2 Klasyfikacja bonitacji użytków rolnych w gminie Jarosław

Gmina	Klasa gleb	Powierzchnia (ha)	Udział w całkowitej powierzchni użytków rolnych (%)
Jarosław	I	393,7	4
	II	1820,6	18,5
	III	3926,5	39,9
	IV	2903	29,5
	V	629,8	6,4
	VI	167,3	1,7

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jarosław na lata 2004-2015

Obszary Chronionego Krajobrazu

Zgodnie z Rejestrem obszarów chronionego krajobrazu województwa podkarpackiego prowadzonym przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Rzeszowie na terenie gminy Jarosław znajduje się Sieniawski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Tabela 3 Charakterystyka Sieniawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

Nazwa	Sieniawski Obszar Chronionego Krajobrazu
Data utworzenia lub ustanowienia	25 czerwca 1987 r.
Akty prawne o utworzeniu lub uznaniu	Uchwała Nr XX/148/87 WRN z 25 czerwca 1987 r. w sprawie szczegółowego zasięgu granic oraz zasad zagospodarowania obszarów chronionego krajobrazu na terenie woj. Przemyskiego. Aktualnie obowiązującym aktem prawnym jest uchwała Nr XXXIX/786/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 października 2013 r. w sprawie Sieniawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.
Powierzchnia (ha)	52408,00
Położenie administracyjne	Powiat przeworski, gminy: Adamówka, Sieniawa, Tryńcza, Miasto Sieniawa Powiat jarosławski, gminy: Jarosław, Wiązownica Powiat lubaczowski, gminy: Oleszyce, Stary Dzików
Opis formy ochrony przyrody:	Obszar w swoich granicach zawiera duży kompleks tzw. Lasów Sieniawskich, stanowiących dawniej część Puszczy Solskiej. Na szczególną uwagę zasługuje dolina Sanu, której znaczenie dla obszaru wydaje się bardzo istotne. Osobliwością przyrodniczą z okresu zlodowacenia krakowskiego jest jezioro polodowcowe znajdujące się w Kolonii Polskiej koło Cieplic. Najcenniejsze obszary drzewostanu mieszanego zostały objęte ochroną w formie rezerwatu przyrody pn. "Lupa".

Źródło: Rejestr obszarów chronionego krajobrazu województwa podkarpackiego prowadzonym przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Rzeszowie

Obszary Natura 2000

Zgodnie z Rejestrem obszarów Natura 2000 województwa podkarpackiego prowadzonym przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Rzeszowie na terenie gminy Jarosław znajduje się obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (projektowane specjalne obszary ochrony - PLH) – **PLH180020 Dolina Dolnego Sanu**. Jest to obszar o powierzchni 10 176,30 ha. Swoim zasięgiem obejmuje on: powiat jarosławski, m. i gm. Jarosław, gm. Wiązownica; powiat leżajski, m. i gm. Leżajsk, gm.: Kuryłówka, Nowa Sarzyna; powiat niżański, mst.: Nisko, Rudnik nad Sanem, Ulanów, gm. Krzeszów, Nisko, Rudnik nad Sanem, Ulanów powiat przeworski, m. i gm. Sieniawa, gm. Tryńcza; powiat stalowowolski, m. Stalowa Wola, gm.: Pysznica, Radomyśl nad Sanem, Zaleszany; powiat tarnobrzeski, gm. Gorzyce.

Poza wskazanym obszarem na terenie Gminy Jarosław znajdują się jeszcze obszar Natura 2000 **Starodub w Pełkiniach PLH180050**. Obszar usytuowany jest w okolicy Jarosławia, na granicy Pradoliny Podkarpackiej i Doliny Dolnego Sanu. Tworzy go zwarty kompleks łąk położonych pomiędzy miejscowościami Pełkinie, Ujezna, Jagiełta i Rozbórz. Główny cel ochrony w obszarze stanowi liczna populacja (ponad 1000 osobników) staroduba łąkowego *Ostericum palustre*).

Obszar Natura 2000 **Rzeka San PLH180007** Jest to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 1374,8 ha, położony na wysokości 175-280 m n.p.m. Obejmuje odcinek środkowego Sanu, dużej podgórskiej rzeki o naturalnych brzegach i słabo przekształconym korycie między Sanokiem i Jarosławiem. Ważna ostoja wielu gatunków ryb cennych z ochroniarskiego i gospodarczego punktu widzenia, zasiedlona m.in. przez zdecydowanie największą w kraju populację kielbia Kesslera, stanowiącą przypuszczalnie około 80% całej populacji tego gatunku na obszarze Polski.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Jarosław pomniki przyrody znajdują się na terenie Państwowego Domu Opieki Społecznej w Pełkiniach:

Tabela 4 Wykaz pomników przyrody na terenie Gminy Jarosław

lp	Nazwa gatunku polska/łacińska	Obwód pnia mierzone go na wys. 130 cm (cm)	Wysokość drzew (m)
1	Robinia biała (<i>Robinia pseudoacacia</i> L.)	312	20
2	Robinia biała (<i>Robinia pseudoacacia</i> L.)	359	22
3	Klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i> L.)	288	18
4	Magnolia japońska (<i>Magnolia kobus</i> DC.)	156	14
5	Wierzba płacząca (<i>Salix sepulcralis</i> Simonk. 'Chrysocoma')	358	22
6	Olsza czarna (<i>Alnus glutinosa</i> (L) Geartn.)	249	17
7	Olsza czarna (<i>Alnus glutinosa</i> (L) Geartn.)	229	16
8	Wiąz szypułkowy (<i>Ulmus laevis</i> Pall.)	327	21

9	Olsza czarna (<i>Alnus glutinosa</i> (L) Geartn.)	262	18
10	Olsza czarna (<i>Alnus glutinosa</i> (L) Geartn.)	240	17
11	Olsza czarna (<i>Alnus glutinosa</i> (L) Geartn.)	238	17
12	Cyprysik błotny (<i>Taxodium distichum</i> (L.)	257	18
13	Wiąz szypułkowy (<i>Ulmus laevis</i> Pall.)	305	20
14	Wiąz szypułkowy (<i>Ulmus laevis</i> Pall.)	302	20
15	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	264	18
16	Wiąz szypułkowy (<i>Ulmus laevis</i> Pall.)	358	22
17	Wiąz szypułkowy (<i>Ulmus laevis</i> Pall.)	300	20
18	Cis pospolity (<i>Taxus baccata</i> L.)	220	16
19	Magnolia drzewiasta (<i>Magnolia acuminata</i>)	155	14
20	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	274	19
21	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	251	18
22	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	269	18
23	Magnolia drzewiasta (<i>Magnolia acuminata</i>)	154	14
24	Grab pospolity (<i>Carpinus betulus</i> L.)	220	16
25	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	262	18
26	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	252	18
27	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	253	18
28	Grab pospolity (<i>Carpinus betulus</i> L.)	202	16
29	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i> Mili.)	347	21
30	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	269	18
31	Orzech czarny (<i>Juglans nigra</i> L.)	235	17
32	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	250	18
33	Buk pospolity (<i>Fagus sylvatica</i> L.)	332	21
34	Jesion wyniosły f. jednolistkowa (<i>Fraxinus excelsior</i> L. f. <i>diversifolia</i> (Aiton) Lingelsh.)	271	23
35	Buk pospolity (<i>Fagus sylvatica</i> L.)	304	20
36	Daglezja zielona (<i>Pseudotsuga menziesii</i> (Mirb.) Franco)	264	18
37	Wiąz szypułkowy (<i>Ulmus laevis</i> Pall.)	235	17
38	Klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i> L.)	248	18
39	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	277	19

Źródło: Uchwała Nr VI/65/2013 Rady Gminy Jarosław z dnia 09.08.2013 roku.

Utworzono je na mocy Uchwały Nr VI/65/2013 Rady Gminy Jarosław z dnia 09.08.2013 roku.

Użytki ekologiczne

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody na terenie gminy Jarosław występuje 1 użytek ekologiczny – Makowieckie.

Tabela 5 Charakterystyka Sieniawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

Nazwa	Makowieckie
Rodzaj użytku	bagno
Data ustanowienia	31 sierpień 1996
Powierzchnia (ha)	0,3900
Położenie	województwo podkarpackie, powiat jarosławski, gmina Jarosław
Tekstowy opis granic	oddz. 280 g na działce ewidencyjnej nr 138 obrębu ewidencyjnego Makowisko
Opis celów ochrony:	zachowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz naukowo-dydaktycznych
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu	Rozporządzenie Nr 96 Wojewody Przemyskiego z 22.07.1996 w sprawie uznania terenów o dużych wartościach przyrodniczych za użytki ekologiczne w województwie przemyskim

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

Siedliska przyrodnicze poza obszarami Natura 2000

Na terenie gminy Jarosław znajdują się chronione siedliska przyrodnicze w ekosystemach leśnych w obrębie Makowisko:

- Grąd subkontynentalny - z przewagą olszy i brzozy,
- Łęgi olszowe, olszowo-jesionowe i jesionowe – z przewagą olszy.⁵

Korytarze ekologiczne

W granicach gminy Jarosław zlokalizowano następujące korytarze ekologiczne:

- międzynarodowy korytarz ekologiczny sieci ECONET,
- krajowy korytarz ekologiczny Nizina Sandomierska,
- regionalne i lokalne korytarze ekologiczne.⁶

Zabytki

Na terenie gminy Jarosław znajdują się następujące obiekty z wykazu zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa (stan na 31 marca 2016 r.):

1. Pełkinie – Wygarki

- zespół pałacowy i folwarczny:

⁵ Tamże

⁶ Tamże

- pałac, 1661-1724, XIX, XX, nr rej.: A-113 z 17.04.1986
- park, XVIII - XX, nr rej.: 18 ZP 21.01.1949, A-241 z 19.11.1969 oraz A-813 z 9.08.1995
- folwark, nr rej.: A-813 z 8.09.1995:
 - lamus, pocz. XX
 - stajnia, pocz. XIX
 - spichrz-stodoła, pocz. XIX
 - rzadcówka, XVIII/XIX
 - dom ogrodnika, pocz. XIX
 - 2 piwnice-lodownie, XIX/XX
 - kapliczka, XIX/XX
 - figura Matki Boskiej, 1910

2. Surochów

- cerkiew greko-kat., ob. kościół rzym.-kat. pw. sw. Michała, 1878, nr rej.: A-575 z 16.12.1998

1.2 Społeczeństwo

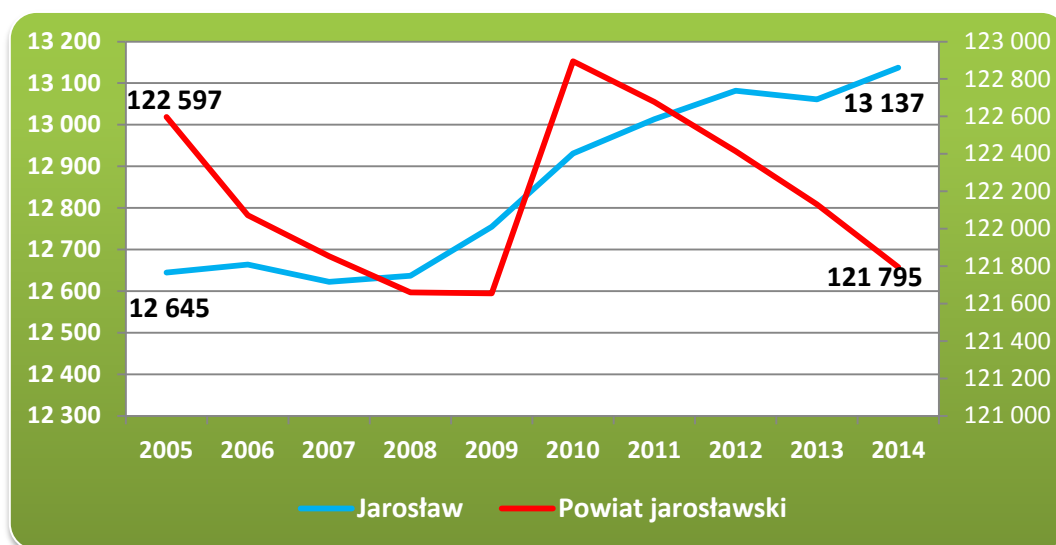
1.2.1 Demografia

Gmina Jarosław według stanu na koniec 2014 r. liczyła 13 137 mieszkańców. W latach 2005-2006 w gminie odnotowano nieznaczny wzrost liczby ludności (z 12 645 do 12 664 osób). W 2007 r. liczba mieszkańców spadła o 42 osoby. W latach 2007-2012 liczba mieszkańców wzrosła o 3,6% (z 12 622 do 13 082 osób). W 2013 r. ludność gminy Jarosław zmniejszyła się o 21 osób. Zaś w 2014r. wzrosła o 76 osób.

W badanym okresie w powiecie jarosławskim liczba mieszkańców spadła o 0,7% (z 122 597 do 121 795 osób), zaś w województwie podkarpackim liczba mieszkańców wzrosła o 1,5% (z 2 129 187 do 2 098 263 osób).

Łącznie w okresie 2005-2014 w gminie Jarosław odnotowano przyrost liczby mieszkańców. Kształtował się on na poziomie 3,9% (492 osoby). W badanym okresie wzrosła zarówno liczba kobiet o 4,4%(z 6411 do 6690 osób), jak i liczba mężczyzn o 3,4%(z 6234 do 6447 osób).

Wykres 1 Liczba ludności powiatu jarosławskiego i gminy Jarosław w latach 2005-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym⁷ przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2005-2014 spadła z 64,1% do 56,3%. Wzrósł natomiast wskaźnik obciążenia demograficznego, tj. liczby ludności w wieku poprodukcyjnym⁸ na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym⁹ z 57,2% do 77,7%.

Gęstość zaludnienia w gminie Jarosław na koniec 2014 r. wyniosła 116 osób na km². W powiecie jarosławskim wartość tego wskaźnika wyniosła 118 osób na km². Najwyższa gęstość zaludnienia występowała w mieście Jarosław (1121 osób na km²) oraz w mieście Radymno (399 osób na km²).

W 2005 r. liczba kobiet w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 23,9% ogółu kobiet, zaś w 2014 r. jedynie 19,2%. W latach 2005-2014 liczba mężczyzn w wieku przedprodukcyjnym stanowiła średnio w gminie Jarosław 23,4% liczby mężczyzn ogółem. Odsetek ten w latach 2005-2014 systematycznie spadał. W 2005 r. wynosił 25,9%, zaś w 2014 r. 21,4%.

⁷ Wiek nieprodukcyjny - na wiek nieprodukcyjny składa się wiek przedprodukcyjny, w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. grupa wieku 0 - 14 lat oraz wiek poprodukcyjny, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn - 65 lat i więcej, dla kobiet - 60 lat i więcej. Źródło: Główny Urząd Statystyczny

⁸ Wiek poprodukcyjny - wiek, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn - 65 lat i więcej, dla kobiet - 60 lat i więcej. Źródło: Główny Urząd Statystyczny

⁹ Wiek przedprodukcyjny - wiek, w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. grupa wieku 0 - 17 lat. Źródło: Główny Urząd Statystyczny

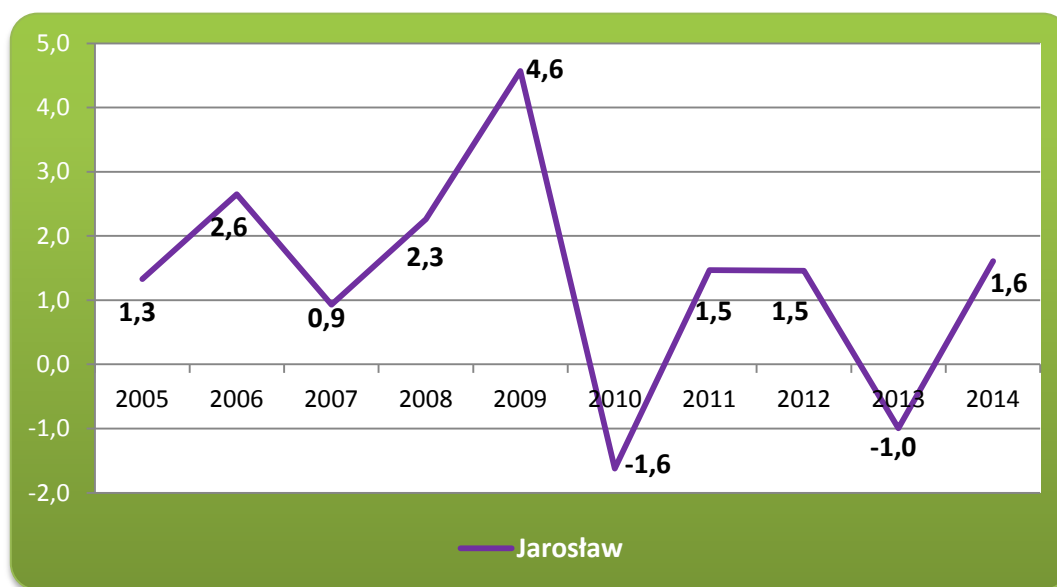
Tabela 6 Wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2005-2014

Jednostka terytorialna	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	56.3	55.7	55.3	55.1	55.0	55.2	55.8	56.6	57.6	58.8
Region wschodni	61.3	60.1	59.0	58.2	57.6	57.3	57.4	57.7	58.2	58.9
Województwo podkarpackie	61.2	59.8	58.5	57.5	56.7	56.6	56.5	56.7	57.1	57.6
Powiat jarosławski	61.8	60.2	58.9	58.0	57.1	56.8	56.7	56.8	57.2	57.6
Jarosław - miasto	52.0	51.5	51.6	51.9	51.9	52.5	53.4	55.4	57.7	59.0
Radymno - miasto	56.4	54.6	52.5	50.2	49.1	47.5	47.7	47.6	47.4	48.2
Chłopice	69.8	67.0	64.3	62.1	60.2	58.7	57.9	57.1	55.2	55.8
Jarosław	64.1	61.7	59.5	58.7	57.7	56.5	55.9	56.2	56.1	56.3
Laszki	70.7	67.9	65.5	63.8	62.8	61.2	60.3	58.8	59.2	59.4
Pawłosiów	64.2	61.8	59.4	58.2	56.3	56.7	56.5	55.9	55.2	54.8
Pruchnik – gmina wiejska	68.7	66.3	64.8	64.5	62.9	62.3	-	-	-	-
Pruchnik – gmina miejsko-wiejska	-	-	-	-	-	-	61.4	60.6	59.5	59.8
Radymno	69.5	68.0	65.7	64.5	63.6	62.8	62.0	60.3	60.0	60.6
Rokietnica	73.5	74.2	72.3	69.5	68.7	65.7	65.6	63.5	62.2	61.2
Roźwienica	71.7	69.6	67.2	64.6	62.4	61.1	59.8	58.3	57.3	56.4
Wiążownica	66.2	63.6	61.2	59.4	57.3	57.9	57.0	56.1	56.2	55.6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W gminie Jarosław w 2014 r. wskaźnik urodzeń żywych na 1000 ludności (9,5) był znacznie wyższy niż wskaźnik zgonów na 1000 ludności (7,9). W rezultacie przyrost naturalny był dodatni i, w przeliczeniu na 1000 ludności, wyniósł w 2013 r. 1,6, co w liczbach bezwzględnych oznacza 21 osób. W 2014 r. przyrost naturalny kobiet był znacznie niższy niż mężczyzn, choć również dodatni (3 kobiety i 18 mężczyzn).

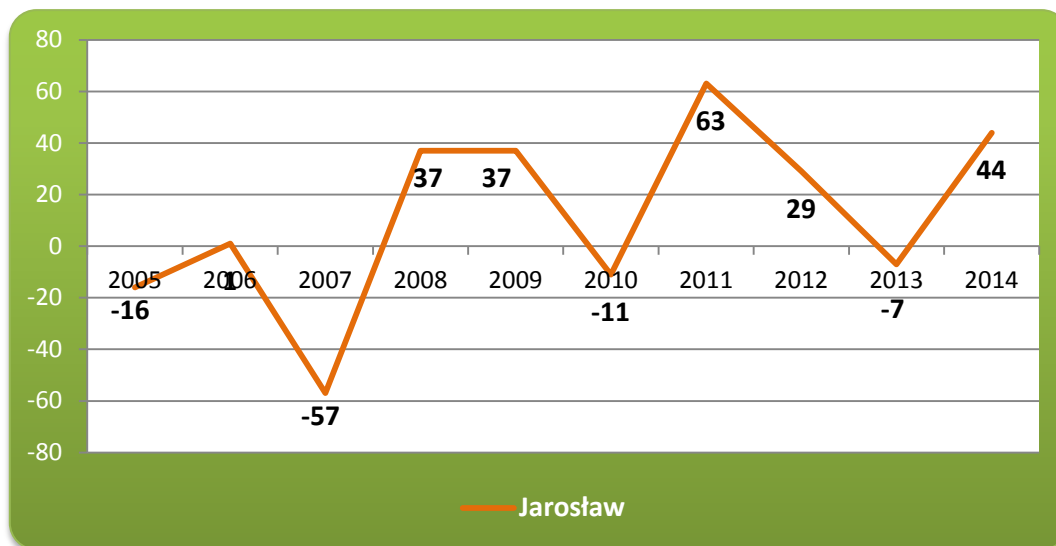
Wykres 2 Przyrost naturalny na 1000 ludności gminy Jarosław w latach 2005-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W gminie Jarosław spośród 91 wymeldowań w 2014 r. 52 osoby wyemigrowały do miast, 35 osób na wieś, a 4 osoby za granicę. Nowo zameldowanych osób było 135 osób (w tym 65 z miast, 56 ze wsi i 14 osób z zagranicy). Saldo migracji było dodatnie i wyniosło 44 osoby.

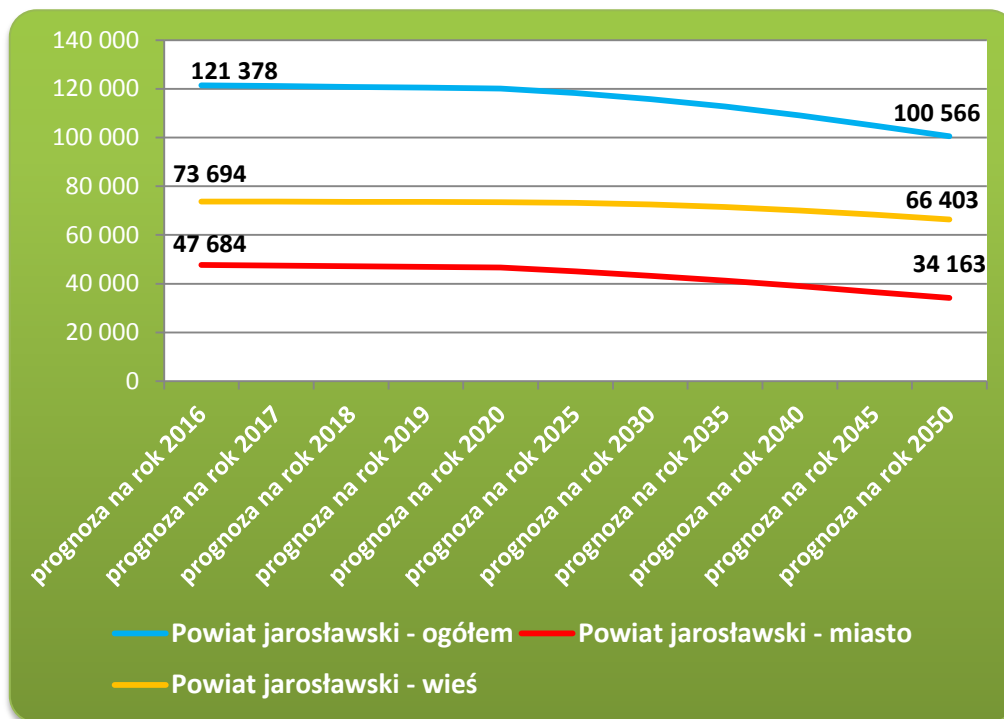
Wykres 3 Saldo migracji w osobach w gminie Jarosław w latach 2005-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zgodnie z prognozą ludności, opracowaną w 2014 r., liczba ludności w powiecie jarosławskim do roku 2050 zmniejszy się o 17,2%. Spadnie liczba mieszkańców zarówno na terenie wsi oraz miast, odpowiednio o 9,9% i 28,4%.

Wykres 4 Prognoza liczby ludności w powiecie jarosławskim

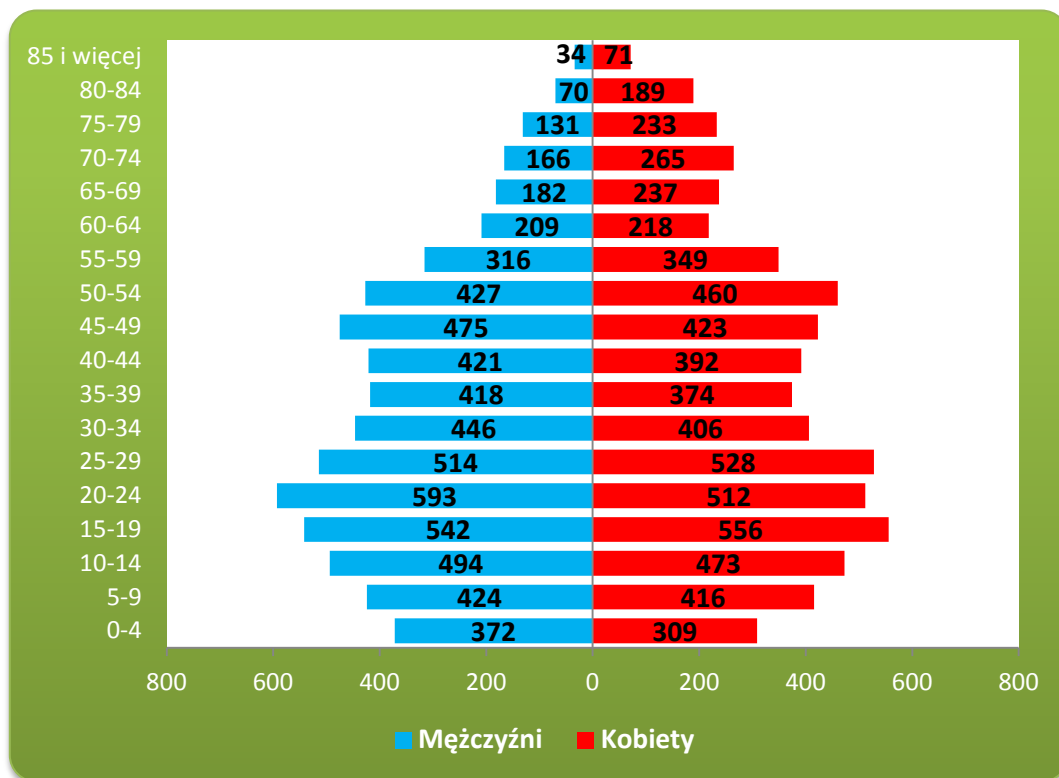

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Struktura demograficzna gminy Jarosław w 2014 r. znacznie się zmieniła w porównaniu do 2005 r.:

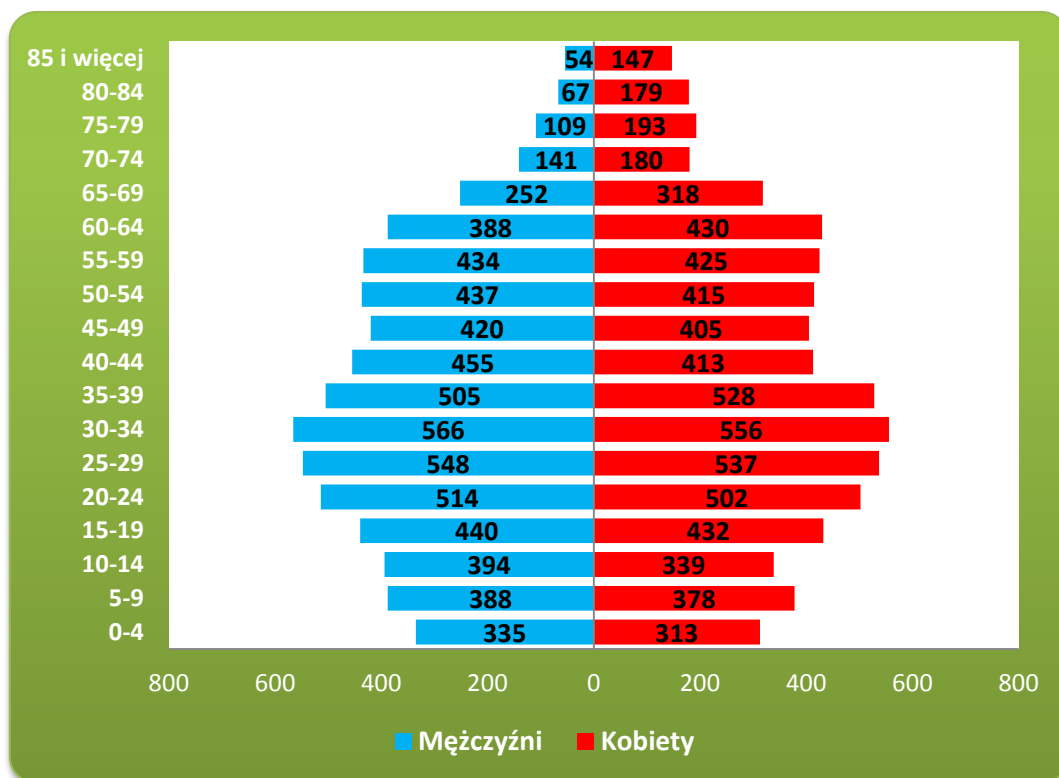
- spadła liczba ludności w przedziałach wiekowych: 0-4, 5-9,10-14,15-19, 20-24, 45-49, 50-54, 70-74, 75-79, 80-84,
- wzrosła liczba ludności w przedziałach wiekowych: 25-29, 30-34, 35-39, 40-44, 55-59, 60-64, 65-69, 85 i więcej.

Wykres 5 Struktura demograficzna gminy Jarosław w 2005 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

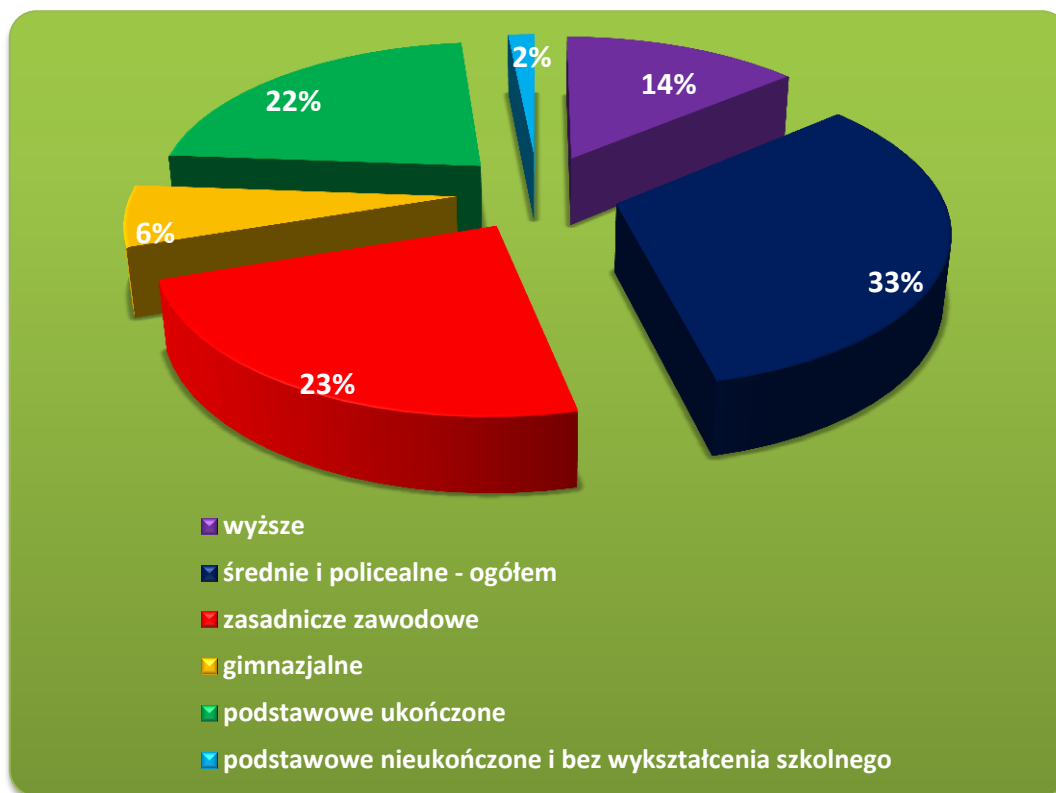
Wykres 6 Struktura demograficzna gminy Jarosław w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zgodnie z dostępnymi danymi Banku Danych Lokalnych GUS w 2011 w powiecie jarosławskim najwięcej mieszkańców posiadało wykształcenie średnie i policealne (33%- 32 059 osób), zasadnicze zawodowe (23% - 23 069 osób) oraz podstawowe ukończone (22% - 21 923 osób).

Wykres 7 Poziomy wykształcenia mieszkańców pow. 13 roku życia w powiecie jarosławskim w 2011 r.

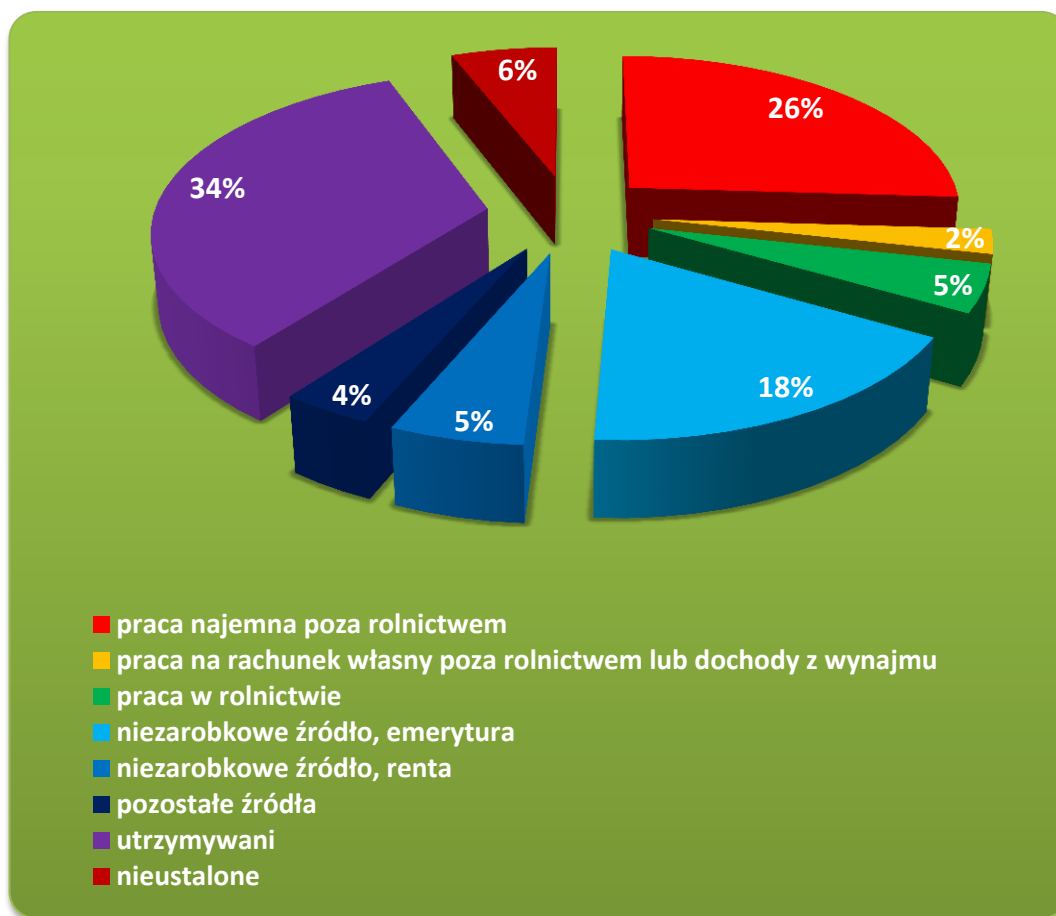
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

1.2.2 Gospodarstwa domowe oraz źródła ich utrzymania

Zgodnie z Narodowym Spisem Powszechnym w 2011 r. na terenie powiatu jarosławskiego mieszkało 35901 gospodarstw domowych. Ze względu na liczbę osób w rodzinie najwięcej było gospodarstw domowych, w których mieszkało 5 i więcej osób (25,7%) oraz w których mieszkały 2 osoby (21,5%).

Ze względu na źródło utrzymania w 2011 r. w powiecie jarosławskim, najwięcej (34%) ludności było na utrzymaniu innych osób. Na kolejnych miejscach były nieustalone źródła utrzymania (26%) oraz niezarobkowe źródło, emerytura (18%).

Wykres 8 Ludność wg głównego źródła utrzymania w powiecie jarosławskim w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

1.2.3 Mieszkalnictwo

W latach 2010 – 2014 liczba mieszkań w gminie Jarosław wzrosła (przybyło 156 mieszkań). Przeciętna powierzchnia jednego mieszkania wzrosła o 1,6 m², a przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę o 1,2 m². Sytuacja mieszkaniowa w gminie Jarosław poprawia się szybciej aniżeli w województwie podkarpackim, gdzie w badanych latach średnia powierzchnia użytkowa mieszkania wzrosła o 1,3 m², a powierzchnia przypadająca na 1 osobę – o 1,2 m² oraz w powiecie jarosławskim, gdzie średnia powierzchnia użytkowa mieszkania i powierzchnia przypadająca na 1 osobę wzrosły o 1,1 m².

Tabela 7 Sytuacja mieszkaniowa w gminie Jarosław na tle powiatu jarosławskiego i województwa podkarpackiego w latach 2010 - 2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Województwo podkarpackie					
Mieszkania (mieszk.)	619 539	624 488	630 223	635 669	641 447
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	79.6	79.9	80.2	80.5	80.9
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	23.2	23.4	23.7	24.0	24.4
Powiat jarosławski					
Mieszkania (mieszk.)	34 299	34 449	34 705	34 847	35 126
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	83.1	83.4	83.7	83.9	84.2
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	23.2	23.4	23.7	23.9	24.3
Gmina Jarosław					
Mieszkania (mieszk.)	3387	3437	3477	3513	3543
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	98.1	98.5	99.0	99.4	99.7
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	25.7	26.0	26.3	26.7	26.9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zgodnie z dostępnymi danymi w 2013 r. w gminie Jarosław 3 mieszkania były własnością gminy. Na terenie gminy nie było mieszkań należących do spółdzielni mieszkaniowych, zakładów pracy, Towarzystw Budownictwa Społecznego ani pozostałych podmiotów. Obecnie nie ma informacji na temat ilości mieszkań, których właścicielem jest Skarb Państwa, wspólnoty mieszkaniowe i osoby fizyczne we wspólnotach mieszkaniowych.

Tabela 8 Zasoby mieszkaniowe w gminie Jarosław na tle powiatu jarosławskiego i województwa podkarpackiego w 2013 r.

Jednostka terytorialna	zasoby gmin	zasoby spółdzielni mieszkaniowych	zasoby zakładów pracy	zasoby Skarbu Państwa	zasoby Towarzystw Budownictwa Społecznego (TBS)	zasoby wspólnot mieszkaniowych	zasoby osób fizycznych we wspólnotach mieszkaniowych	zasoby pozostałych podmiotów
Województwo podkarpackie	17 230	84 244	1 679	614	1 344	62 654	52 615	435
Powiat jarosławski	1 147	1 760	63	47	68	3 795	3 274	0
Jarosław	3	0	0	-	0	-	-	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W latach 2010-2014 w gminie Jarosław ilość mieszkań wyposażonych w wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę, centralne ogrzewanie i gaz sieciowy wzrasta. W 2014 r. wyposażonych w wodociąg było 91,0% mieszkań, w ustęp spłukiwany 88,1%, w łazienkę 84,8%, w centralne ogrzewanie 71,3% oraz w gaz z sieci 73,5%.

Tabela 9 Wyposażenie mieszkań w gminie Jarosław w latach 2010-2014

Wyposażenie	2010	2011	2012	2013	2014
wodociąg	3 066	3 116	3 157	3 194	3 224
ustęp spłukiwany	2 963	3 013	3 054	3 092	3 122
łazienka	2 844	2 894	2 935	2 973	3 003
centralne ogrzewanie	2 366	2 416	2 457	2 495	2 525
gaz sieciowy	2 522	2 553	2 573	2 590	2 603

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W 2014 r. w gminie Jarosław oddano do użytkowania 32 mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych, z czego 29 mieszkań to mieszkania indywidualne, zaś 3 przeznaczone na sprzedaż lub wynajem. Spośród gmin powiatu jarosławskiego więcej mieszkań zostało oddanych w gminie Wiązownica.

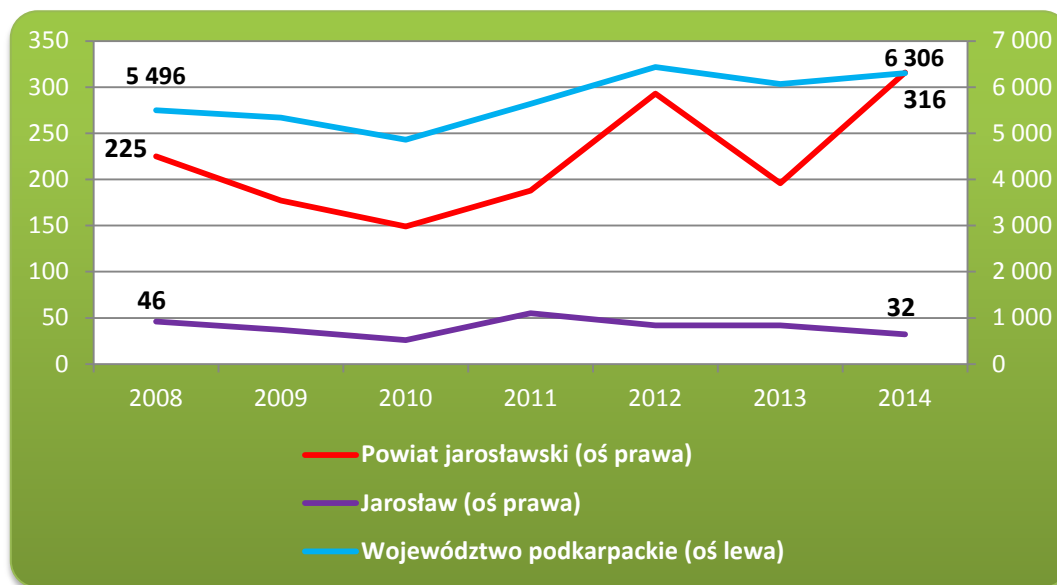
Tabela 10 Mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych w gminie Jarosław w 2014 r.

Jednostka terytorialna	mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych
Powiat jarosławski	316
Jarosław - miasto	126
Radymno - miasto	5
Chłopice	8
Jarosław	32
Laszki	12
Pawłosiów	27
Pruchnik	18
Radymno	28
Rokietnica	6
Roźwienica	14
Wiązownica	40

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W latach 2008-2014 spadła liczba mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych w gminie Jarosław. Natomiast w powiecie jarosławskim oraz województwie podkarpackim wzrosła.

Wykres 9 Zmiana liczby mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych w gminie Jarosław, powiecie jarosławskim i województwie podkarpackim w latach 2008-2014

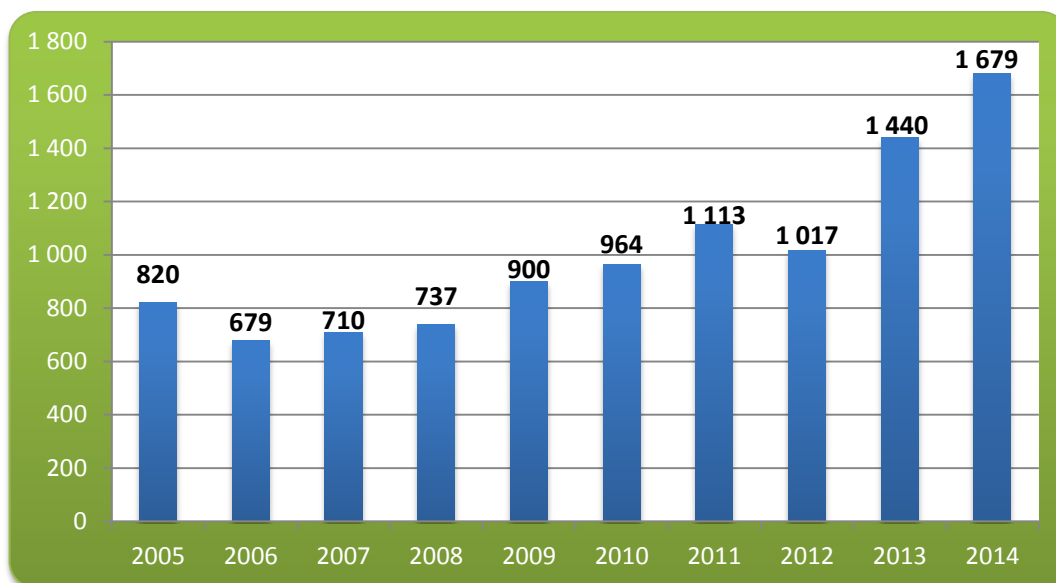

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

1.2.4 Rynek pracy

W latach 2005-2006 liczba pracujących w gminie Jarosław spadła z 820 osób do 679 osób w porównaniu do roku poprzedniego. W latach 2006-2011 liczba pracujących w gminie charakteryzowała się tendencją wzrostową. W 2012 r. nastąpił spadek liczby pracujących zarówno w gminie jak i w powiecie jarosławskim, odpowiednio o 8,6% i 2,3%. Przyczynił się do tego spadek liczby pracujących mężczyzn. W gminie Jarosław liczba pracujących mężczyzn spadła z 786 do 667 osób, zaś liczba pracujących kobiet wzrosła z 327 do 350 osób. W powiecie liczba pracujących mężczyzn spadła – z 9994 do 9764 osób, a liczba pracujących kobiet wzrosła z 10259 do 10 536 osób. W latach 2012-2014 w gminie Jarosław liczba pracujących wzrosła z 1017 do 1679 osób (65,1%), a w powiecie jarosławskim z 20300 do 22231 osób (9,5%). W 2014 r. pracowało 1147 mężczyzn oraz 532 kobiety, zaś w powiecie pracowało 10499 mężczyzn i 11732 kobiety.

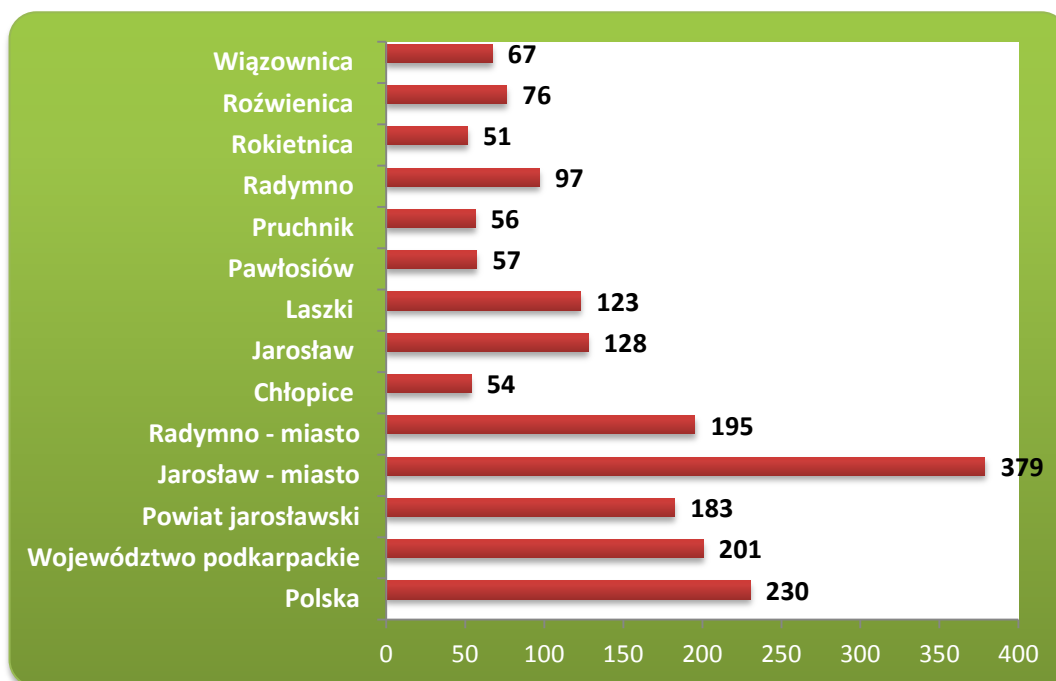
Wykres 10 Liczba pracujących w gminie Jarosław w latach 2005-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W 2014 r. w gminie Jarosław wskaźnik pracujących na 1000 ludności wyniósł 128 i był znacznie niższy od średnich dla powiatu jarosławskiego, województwa podkarpackiego oraz Polski. W powiecie jarosławskim najwyższy wskaźnik pracujących na 1000 ludności odnotowano w mieście Jarosław (379) i mieście Radymno (195).

Wykres 11 Pracujący na 1000 ludności 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Na koniec marca 2016 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu zarejestrowanych było 8596 osób, w tym 4102 kobiety. Najwięcej bezrobotnych zamieszkiwało gminę Jarosław -875 osób, w tym 423 kobiety. Na kolejnych miejscach były gminy: Pruchnik – 851 osób, Radymno – 827 osoby, Wiązownica – 723 osoby, Laszki – 598 osób, Pawłosiów – 598 osób.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu na koniec marca 2016 r. spośród wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych 91,9% osób nie posiadało prawa do zasiłku, w tym 3811 kobiet (92,9% ogółu zarejestrowanych kobiet).

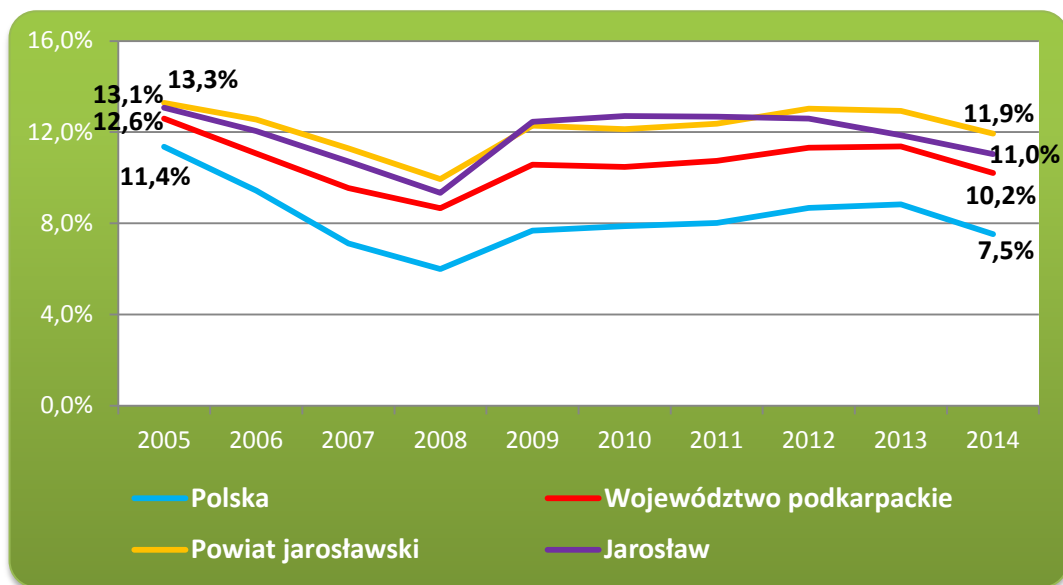
Tabela 11 Podział bezrobotnych wg miejsca zamieszkania w powiecie jarosławskim - stan na 31.03.2016 r.

Obszar	Ogółem		Z prawem do zasiłku	
	Razem	Kobiety	Razem	Kobiety
Jarosław - miasto	2528	1219	197	97
Radymno - miasto	443	210	41	20
Chłopice	356	165	23	9
Jarosław	875	423	63	22
Laszki	598	288	42	14
Pawłosiów	598	277	47	22
Pruchnik	851	421	78	27
Radymno	827	399	74	30
Rokietnica	282	133	23	8
Roźwienica	515	236	43	17
Wiązownica	723	331	67	25
Powiat jarosławski	8596	4102	698	291

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu

W gminie Jarosław odsetek bezrobotnych na koniec 2014 r. był nieco niższy niż przeciętnie w powiecie jarosławskim. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie wyniósł w 2014 r. 11,0% i był niższy niż w powiecie (11,9%), zaś wyższy niż w województwie podkarpackim (10,2%) i w kraju (7,5%). W latach 2005-2008 stopa bezrobocia w gminie Jarosław spadała szybciej niż w kraju i województwie, zaś wolniej niż w powiecie. W 2008 r. liczba bezrobotnych w relacji do osób w wieku produkcyjnym w gminie Jarosław wzrosła, podobnie jak w kraju, województwie i powiecie, ale w latach 2009-2012 utrzymywała się na relatywnie stabilnym poziomie, co również odzwierciedla ogólne tendencje w regionie i kraju. W kolejnych latach zarówno w gminie Jarosław, powiecie jarosławskim, województwie podkarpackim i w Polsce stopa bezrobocia charakteryzowała się tendencją spadkową.

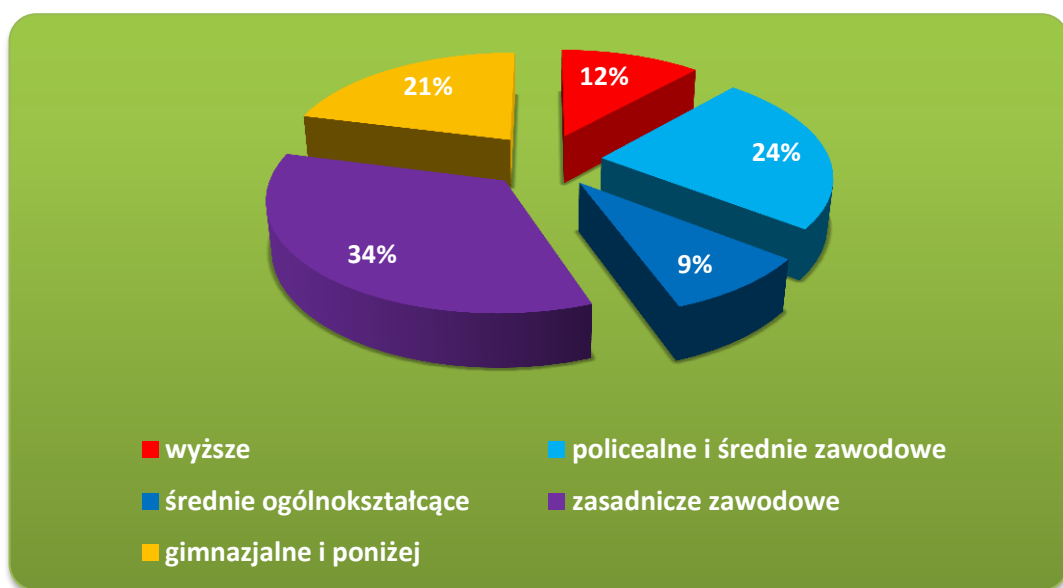
Wykres 12 Zmiany wskaźnika bezrobocia w gminie Jarosław, powiecie jarosławskim i województwie podkarpackim w latach 2005-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu, na terenie gminy Jarosław na koniec marca 2016 r. zarejestrowanych było 875 osób bezrobotnych. Najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych według wykształcenia stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (302 osób) oraz policealnym i średnim zawodowym (209 osób). Na kolejnym miejscu plasowali się bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (184 osób) i bezrobotni posiadający wykształcenie wyższe (102 osób). Najmniejszą grupą zarejestrowanych bezrobotnych były osoby z wykształceniem średnim, ogólnokształcącym (78 osób).

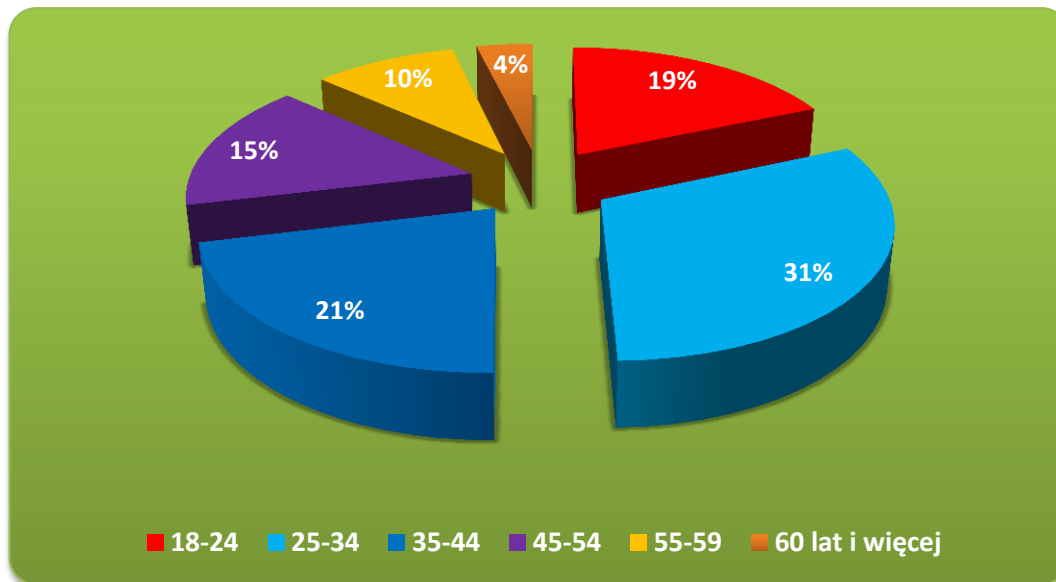
Wykres 13 Bezrobotni wg wykształcenia w gminie Jarosław – stan na 31.03.2016 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu

Najliczniejszą grupę pod względem wieku stanowiły osoby z przedziału wiekowego 25-34 lat (273 osoby), następnie z przedziału 35-44 lat (188 osób) i 18-24 lat (162 osoby).

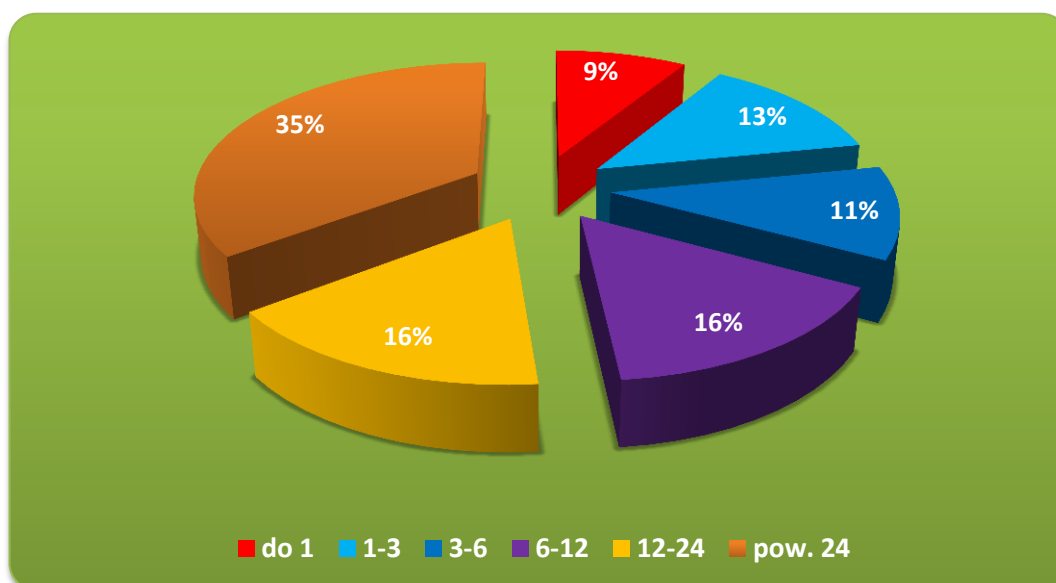
Wykres 14 Bezrobotni wg struktury wieku w gminie Jarosław – stan na 31.03.2016 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu

Pod względem czasu pozostawania bez pracy największą grupę stanowili bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 24 miesięcy (309 osób). Kolejne grupy stanowiły osoby, u których czas oczekiwania na pracę wynosił od 12-24 miesięcy (142 osoby) i 6 – 12 miesięcy (136 osób).

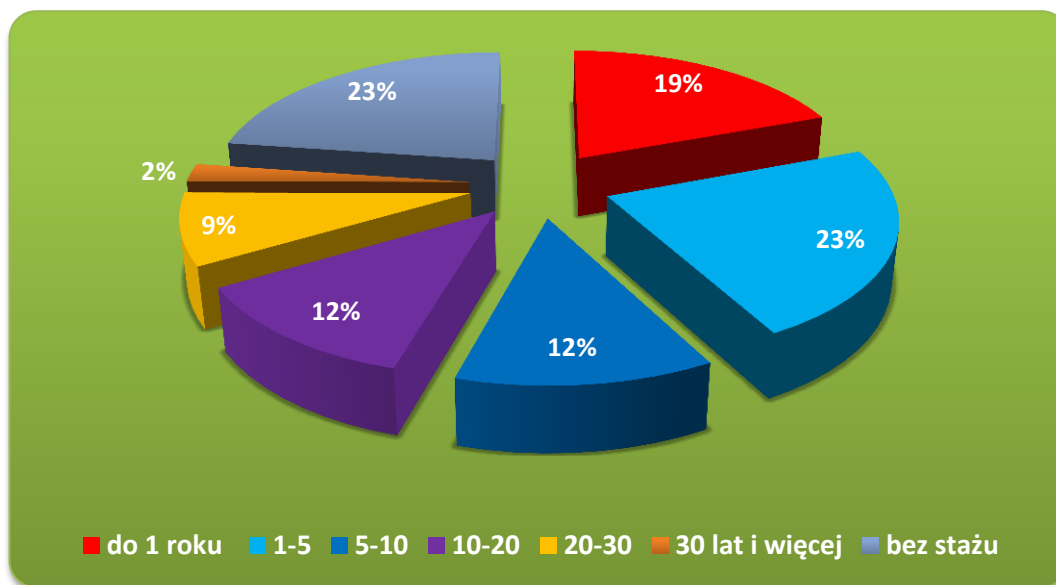
Wykres 15 Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy (miesiące) w gminie Jarosław – stan na 31.03.2016 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu

Największe grupy bezrobotnych pod kątem stażu pracy to staż pracy 1-5 lat (200 osób) oraz osoby nie posiadające stażu pracy (199 osób).

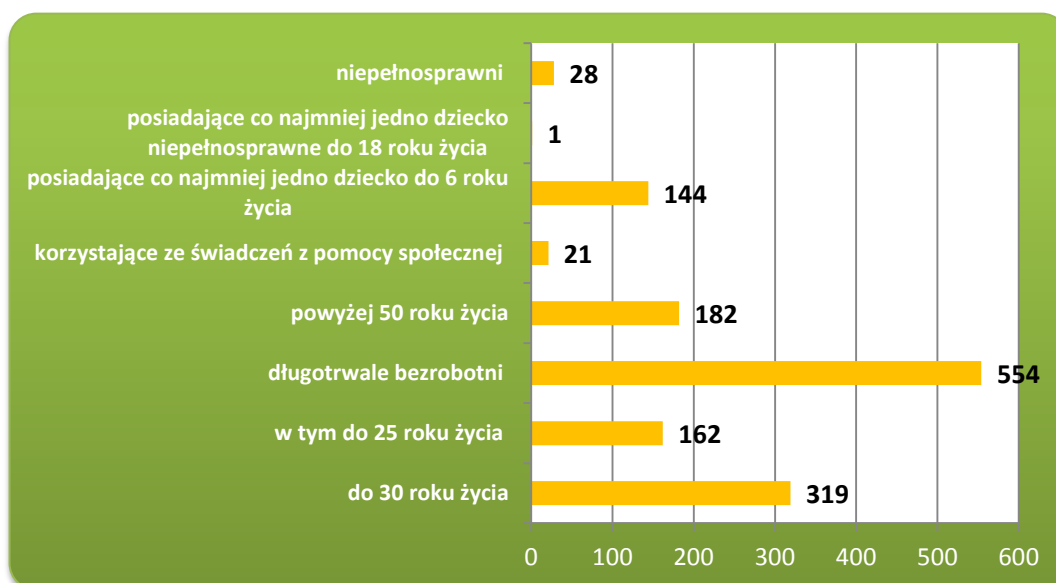
Wykres 16 Bezrobotni wg stażu pracy (lata) w gminie Jarosław – stan na 31.03.2016 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu

Na koniec marca 2016 r. w gminie Jarosław najliczniejszą grupą według kategorii osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy są długotrwale bezrobotni oraz osoby do 30 roku życia.

Wykres 17 Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy w gminie Jarosław – stan na 31.03.2016 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu

W 2015 r. do Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu wpłynęło 3 632 wolne miejsca pracy oraz miejsca aktywizacji zawodowej, z czego 2 228 to oferty pracy subsydiowanej, które stanowią 61,3% zgłoszonych ofert. W tym samym roku pracodawcy zgłosili 1 202 miejsca aktywizacji zawodowej, z czego 1 192 w ramach organizacji stażu i 10 w ramach organizacji prac społecznie użytecznych. Miejsca aktywizacji zawodowej zgłoszone w 2015 r. stanowiły 32,8% wszystkich zgłoszonych ofert o 1% więcej niż w roku poprzednim. Najwięcej ofert pracy w 2015 r. złożyli pracodawcy działający w sektorach: handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (859 ofert), budownictwo (540 ofert), przetwórstwo przemysłowe (500 ofert), administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (344 oferty), pozostała działalność usługowa (232 oferty). Najwięcej ofert pracy w roku 2015 wpłynęło w zawodach: robotnik gospodarczy (260 ofert), sprzedawca (230 ofert), pozostali pracownicy obsługi biurowej (191 ofert), pomocniczy robotnik budowlany (184 ofert), kierowca samochodu ciężarowego (157 ofert), pakowacz ręczny (82 oferty), magazynier (81 ofert), cieśla (78 ofert), przedstawiciel handlowy (75 ofert), szwaczka ręczna (73 oferty).¹⁰

Zgodnie z Monitorowaniem Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych w Powiecie Jarosławskim za 2015 r.:

- do zawodów maksymalnie deficytowych zaliczono: „układaczy towarów na półkach” oraz „wizytatorów i specjalistów metod nauczania”,
- do zawodów deficytowych (brak lub małą ilość osób bezrobotnych na lokalnym rynku z grup zawodowych) zaliczono specjalistów do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych),
- do zawodów zrównoważonych (liczba osób bezrobotnych i ofert pracy dla grup zawodów jest zbliżona) zaliczono: „szyldziarze, grawerzy i zdobnicy ceramiki, szkła i pokrewni” oraz „gońcy, bagażowi i pokrewni”,
- do zawodów nadwyżkowych (tj. zawodów, dla których liczba dostępnych ofert jest niewielka, a ilość bezrobotnych w tych zawodach wysoka) zaliczono: „robotnicy pracujący przy przeładunku towarów”, „praczki ręczne i prasowacze”, „fotografowie”, „rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej”, „średni personel w zakresie działalności artystycznej i kulturalnej gdzie indziej niesklasyfikowany”, „pomoce kuchenne”, „monterzy i serwisanci instalacji i urządzeń teleinformatycznych”, „księgowi”, „gospodarze budynków”,
- do zawodów maksymalnie nadwyżkowych (zawodów charakteryzujących się brakiem ofert pracy) zaliczono: „analityków finansowych”, „maszynistów kotłów parowych i pokrewnych”, „operatorów innych maszyn i urządzeń przetwórczych gdzie indziej niesklasyfikowanych”, „właścicieli sklepów”, „obuwników i pokrewnych”, „operatorów urządzeń pakujących, znakujących i urządzeń do

¹⁰ Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu za rok 2015, Jarosław, marzec 2016 rok

napełniania butelek”, „rękodzielników wyrobów z drewna i pokrewnych materiałów”, „lekarzy dentyistów bez specjalizacji, w trakcie specjalizacji lub ze specjalizacją I stopnia”, „podoficerów sił zbrojnych”, „funkcjonariuszy służb specjalnych”, „pośredników pracy i zatrudnienia”.

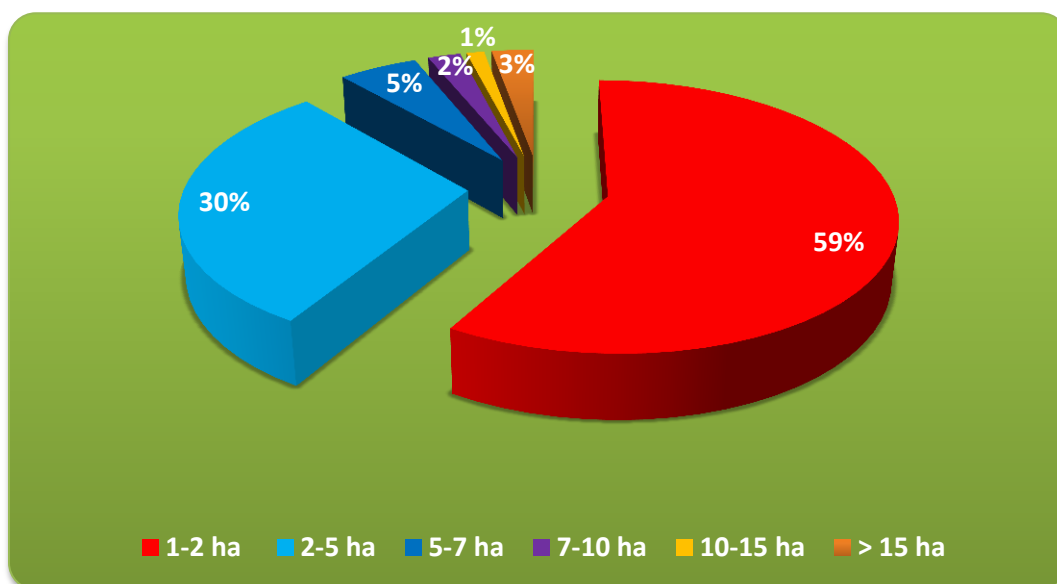
1.3 Gospodarka

1.3.1 Rolnictwo

W gminie Jarosław 9459,20 ha zajmują obszary rolnicze. Na terenie gminy funkcjonują 2423 gospodarstwa rolne.

W gminie Jarosław największy odsetek stanowiły gospodarstwa rolne o powierzchni z zakresu 1-2 ha (1418 gospodarstw) i 2-5 ha (727 gospodarstw), najmniejszy zaś gospodarstwa rolne o wielkości 10-15 ha (29 gospodarstw). Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie Jarosław wynosi 3,9 ha.

Wykres 18 Wielkość gospodarstw rolnych w gminie Jarosław

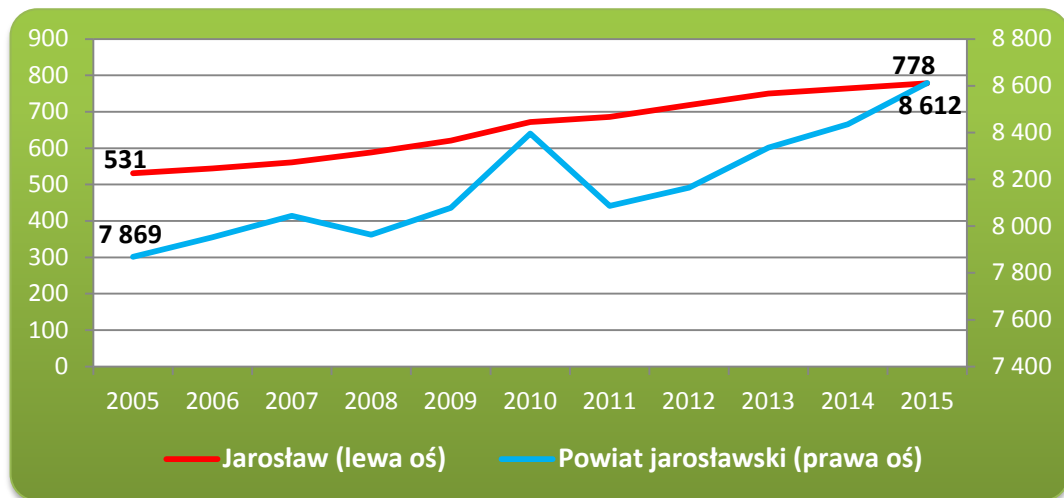
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gminy Jarosław

1.3.2 Przedsiębiorczość

Na koniec 2015 r. w gminie Jarosław funkcjonowało 778 podmiotów, a w powiecie jarosławskim 8612. Średnio w latach 2005-2015 liczba podmiotów gospodarczych w gminie Jarosław zwiększała się o 3,9% rocznie. W tym samym czasie w Polsce liczba podmiotów gospodarczych zwiększała się średnio o 1,5%, w województwie podkarpackim o 1,7% , w powiecie jarosławskim o 0,9%.

Pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów gmina Jarosław w 2015 r. znajdowała się na 2 miejscu (778 podmiotów) spośród wszystkich gmin powiatu jarosławskiego. Na 1 miejscu plasowało się miasto Jarosław (4331).

Wykres 19 Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Jarosław i w powiecie jarosławskim w latach 2009-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W gminie Jarosław w latach 2005-2014 wskaźnik przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10000 mieszkańców) charakteryzował się tendencją wzrostową (z 420 do 582). Jednak utrzymywał się niżej od wartości dla powiatu jarosławskiego, województwa podkarpackiego oraz Polski.

Tabela 12 Jednostki gospodarcze - wskaźniki

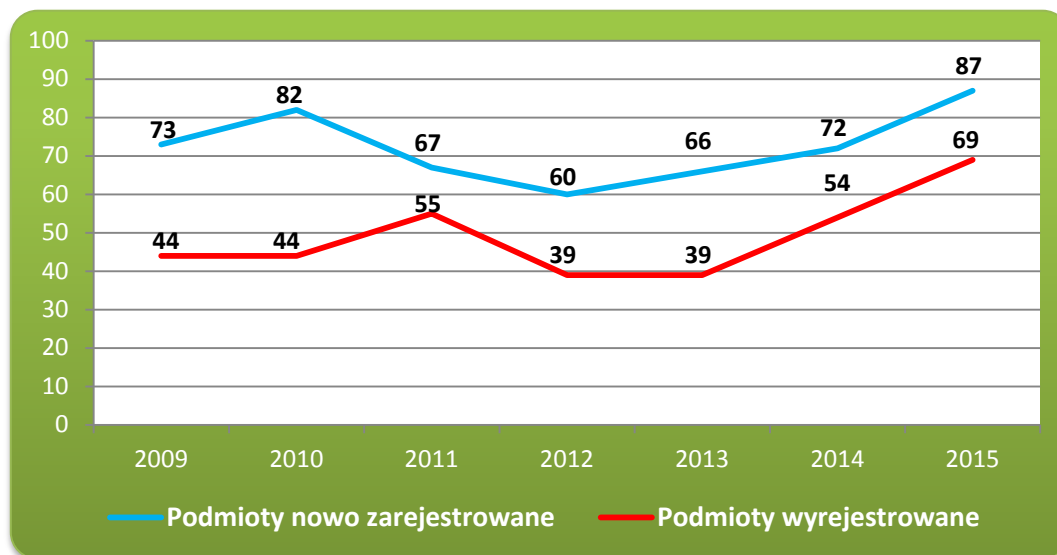
Jednostka terytorialna	podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności		jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności		jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności		podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności		osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
POLSKA	1 071	-	93	94	79	76	107	-	77	-
Region wschodni	806	-	72	69	59	58	81	-	61	-
PODKARPACKIE	763	-	70	67	54	53	76	-	57	-
Powiat jarosławski	693	-	58	60	49	44	69	-	51	-
Jarosław - miasto	1 105	-	76	72	76	60	110	-	78	-
Radymno - miasto	683	-	64	80	56	63	68	-	48	-
Chłopice	364	-	27	30	30	29	36	-	28	-
Jarosław	582	-	55	66	41	53	58	-	48	-
Laszki	404	-	36	43	23	23	40	-	26	-
Pawłosiów	673	-	79	50	49	37	67	-	54	-
Pruchnik	294	-	29	55	30	29	29	-	22	-
Radymno	462	-	56	48	37	31	46	-	35	-
Rokietnica	405	-	41	23	16	30	40	-	29	-
Roźwienica	477	-	42	55	31	26	48	-	36	-
Wiązownica	581	-	54	65	34	34	58	-	45	-

„-” - dane niedostępne na 05.05.2016 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W latach 2009-2015 w gminie Jarosław wzrosła liczba zarówno nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych jak i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych.

Wykres 20 Nowo zarejestrowane i wyrejestrowane podmioty gospodarcze w gminie Jarosław w latach 2009-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

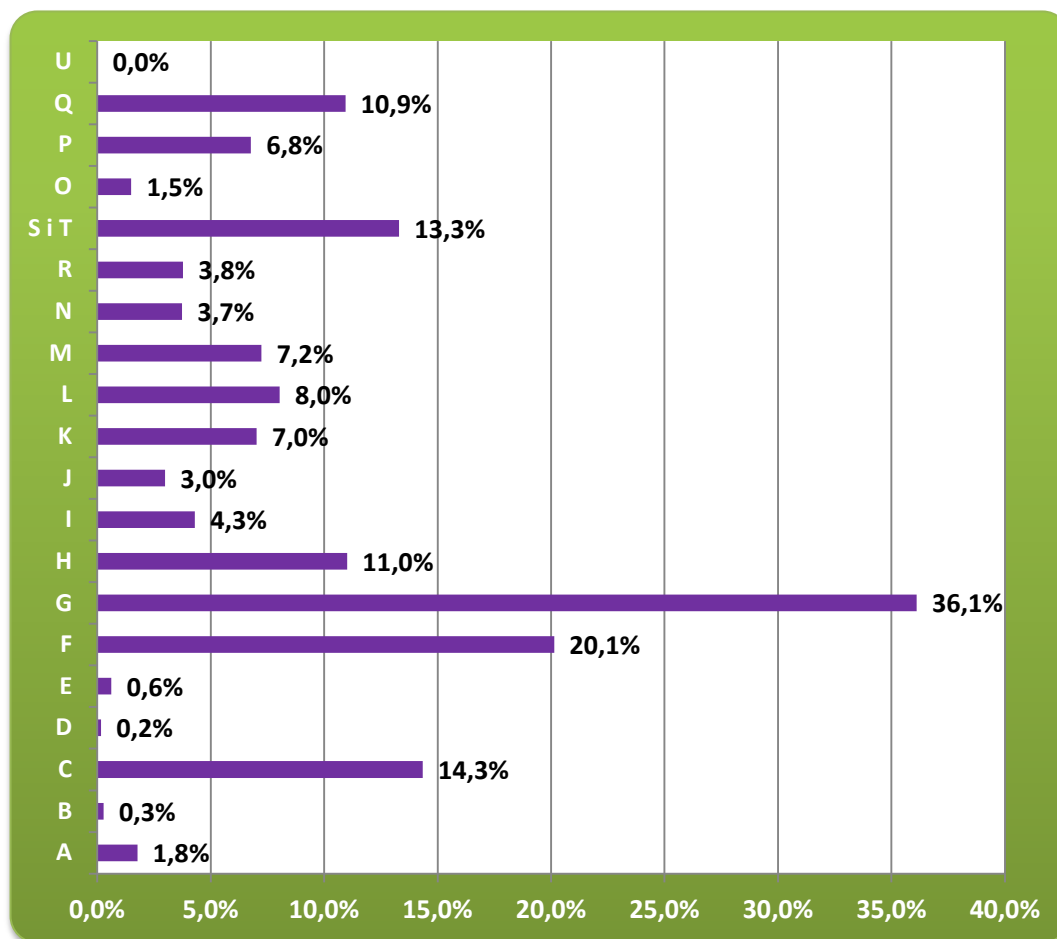
W gminie Jarosław w 2015 r. na 778 podmiotów gospodarczych 96,1% (748 podmiotów) reprezentowało mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające od 1 do 9 pracowników). To nieznacznie więcej niż w powiecie jarosławskim, gdzie mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 95,2% (8195 podmiotów) ogółu podmiotów gospodarczych. Małe przedsiębiorstwa (zatrudniające od 10 do 49 pracowników) w badanej gminie stanowiły w 2015 r. 3,6% ogółu zarejestrowanych podmiotów (28 przedsiębiorstw), tj. o 0,4 punkty procentowe mniej niż w powiecie jarosławskim. W gminie znajdowały się również 2 podmioty z sektora małych przedsiębiorstw (zatrudniających od 50 do 249 pracowników). Na terenie gminy Jarosław nie funkcjonowały duże przedsiębiorstwa (zatrudniające więcej niż 250 pracowników). W powiecie jarosławskim funkcjonowało 7 dużych przedsiębiorstw (zatrudniających 250-999 pracowników) i znajdowały się one w mieście Jarosław.

Przedsiębiorstwa działające w gminie Jarosław specjalizują się w handlu hurtowym i detalicznym oraz w budownictwie i przetwórstwie przemysłowym. Struktura lokalnej gospodarki gminy Jarosław w latach 2009-2015 liczona na podstawie liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych sektorach definiowanych przez Polską Klasyfikację Działalności PKD2007¹¹ wskazuje na

¹¹ Według obecnie obowiązującej w Polsce klasyfikacji podmiotów gospodarczych pod względem sekcji – klasyfikacji PKD2007 na **sektor rolniczy** składa się **sekcja A** (Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), na **sektor przemysłowy** – **sekcja B** (Górnictwo i wydobywanie), **sekcja C** (Przetwórstwo przemysłowe), **sekcja D** (Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych) i **sekcja E** (Dostawa wody; gospodarowanie ściekami

dominującą rolę sektora handlu hurtowego i detalicznego (36,1% ogółu zarejestrowanych podmiotów) oraz budownictwa (20,1%) i przetwórstwa przemysłowego (14,3%). Sekcja rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo stanowiło zaledwie 1,8% wszystkich zarejestrowanych podmiotów w gminie, a transport i gospodarka magazynowa 11%.

Wykres 21 Jednostki gospodarcze w podziale według sekcji PKD2007 średnia za lata 2009-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Podobnie jak w przypadku powiatu jarosławskiego, województwa podkarpackiego i kraju lokalna gospodarka gminy Jarosław w latach 2009-2015 była tworzona w głównej mierze przez przedsiębiorstwa usług rynkowych. Główną składową usług rynkowych w gminie Jarosław, powiecie jarosławskim, województwie

i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją), na **sektor budownictwa – sekcja F** (Budownictwo), na **sektor usług rynkowych – sekcja G** (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), **sekcja H** (Transport i gospodarka magazynowa), **sekcja I** (Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi), **sekcja J** (Informacja i komunikacja), **sekcja K** (Działalność finansowa i ubezpieczeniowa), **sekcja L** (Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości), **sekcja M** (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna), **sekcja N** (Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca), **sekcja R** (Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją), **sekcja S** (Pozostała działalność usługowa), na **sektor usług nierynkowych – sekcja O** (Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne), **sekcja P** (Edukacja), **sekcja Q** (Opieka zdrowotna i pomoc społeczna).

podkarpackim i w Polsce był handel hurtowy i detaliczny (sekcja G). Jednakże odsetek przedsiębiorstw działający w tej branży w gminie Jarosław był wyższy od wartości powiatowych, wojewódzkich i krajowych. Pod względem wielkości udziału w gospodarce gminy Jarosław, kolejnym sektorem był sektor budownictwa (sekcja F), który stanowił 20,1% wszystkich przedsiębiorstw w gminie (o 8,3 pp. więcej niż w kraju, o 7,7 pp. więcej niż w województwie podkarpackim i o 7.6 pp. więcej niż w powiecie). Sektor rolniczy odgrywał w gminie niewielką rolę, stanowił jedynie 1,8% wszystkich podmiotów gospodarczych i był w relacji do Polski niższy o 0,4 pp., do województwa podkarpackiego 0,3 pp. i wyższy w relacji do powiatu jarosławskiego o 0,1 pp.

Tabela 13 Największe przedsiębiorstwa na terenie gminy Jarosław

L.p.	Nazwa przedsiębiorstwa	Adres
1.	„EKO 88” Zakład Usługowy Jan Smereka	ul. Zielona 2, 37-514 Munina
2.	Tu-Bis sp. z o.o.	ul. Przemyska 12, Tuczempy, 37-514 Munina
3.	Kamil Gmyrek, Gospodarstwo Ogrodnicze	37-514 Munina 405
4.	Centrala Techniczno Handlowa JONTEX – Piotr i Paweł Smereka	37-514 Munina 90
5.	PHF Autoserwis , Zakład Samochodowy, Jerzy, Anna Puzio	37-514 Munina 298
6.	Kornaga Zdzisław, KOREX	37-514 Munina 350
7.	Stal – Systems S.A.	37-511 Wólka Pełkińska 205A
8.	Witold Wańczycki, Transwit - przedsiębiorstwo transportowe	37-511 Wólka Pełkińska 39a
9.	KRYNICKI Recykling S.A.	Pełkinie
10.	Zajad Polonez Tuczempy – restauracja, hotel	37-514 Tuczempy 422
11.	Alicja Piotrów, Centrum Ogrodnicze „PIOTRÓW”	37-514 Tuczempy 207
12.	Restauracja Piast Tuczempy, Łuc i Poździk	37-514 Tuczempy 268a
13.	Jackowscy, Jerzy i Artur Jackowscy - zakład oponiarski	37-514 Tuczempy 375a
14.	Pacuła Krzysztof, Skup Złomu	37-514 Tuczempy 326
15.	EUROSERVICE Zakłady Przemysłu Tłuszczowego w Surochowie	Surochów 160A, 37-500 Jarosław
16.	EWIKA sp. z o. o.	Surochów 142A, 37-500 Jarosław
17.	Habuda Stanisław, Przedsiębiorstwo Wielobranżowe	Surochów 142a, 37-500 Jarosław
18.	Drabik Marian, Gospodarstwo Nasiennie – Szkółkarskie	Surochów 184/4, 37-500 Jarosław
19.	Zajazd u Rafała, Różycki Rafał	Koniaczów 33a, 37-500 Jarosław
20.	Zajazd DUKAT, Magda Monika	Koniaczów 27, 37-500 Jarosław
21.	Usługi Transportowe MAGDA, Magda Tomasz	Makowisko 42, 37-500 Jarosław
22.	F.H.U. STOMER, Ochab Stanisław - firma transportowa	Zgoda 9a, 37-500 Jarosław

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gminy Jarosław

Na terenie gminy Jarosław znajduje się ok. 144,53 ha prywatnych terenów inwestycyjnych oraz 5,30 ha terenów inwestycyjnych będących własnością gminy.

1.4 Infrastruktura techniczna

1.4.1 Infrastruktura transportowa i komunikacyjna

Gmina Jarosław posiada 47,6 km dróg gminnych publicznych, w tym:

- nawierzchni bitumicznej - 32,10 km;
- nieulepszonej (tłuczniowa) – 13,50 km;
- gruntowej wzmocnionej żuzłem – 2,00 km.

Ponadto na terenie gminy znajduje się ok. 120 km dróg gminnych wewnętrznych i dojazdowych do pól.

Na terenie gminy Jarosław funkcjonują następujący przewoźnicy zabezpieczający transport publiczny:

1. PKS Jarosław, ul. Przemysłowa 15, 37-500 Jarosław;
2. "SERGIOS" Stanicki Grzegorz, Chotyniec 42, 37-552 Młyny;
3. "DAMIL – TRANS" Krajowy i Międzynarodowy Przewóz Osób i Rzeczy – Danuta; Cząstka – Sroka, Ujkowice 43A, 37-713 Maćkowice;
4. Magda 24.pl sp. z o.o., Makowisko 42, 37-500 Jarosław;
5. Miejsko Zakład Komunikacji sp. z o.o., ul. Zamkowa 1, 37-500 Jarosław;
6. Józef Hajduk Biuro Usług Turystycznych, Sielecka 108, 37-700 Przemyśl;
7. Mariusz Franków, Firma Handlowo – Usługowa, Malawa 23, 37-740 Bircza;
8. Prywatny Ośrodek Szkolenia Kierowców "WIRAŻ", 37-561 Chłopice 69;
9. Działalność Usługowo – Transportowa Przewóz Osób, Andrzej Baj, Chodaczów 124, 37-306 Grodzisko Dolne.

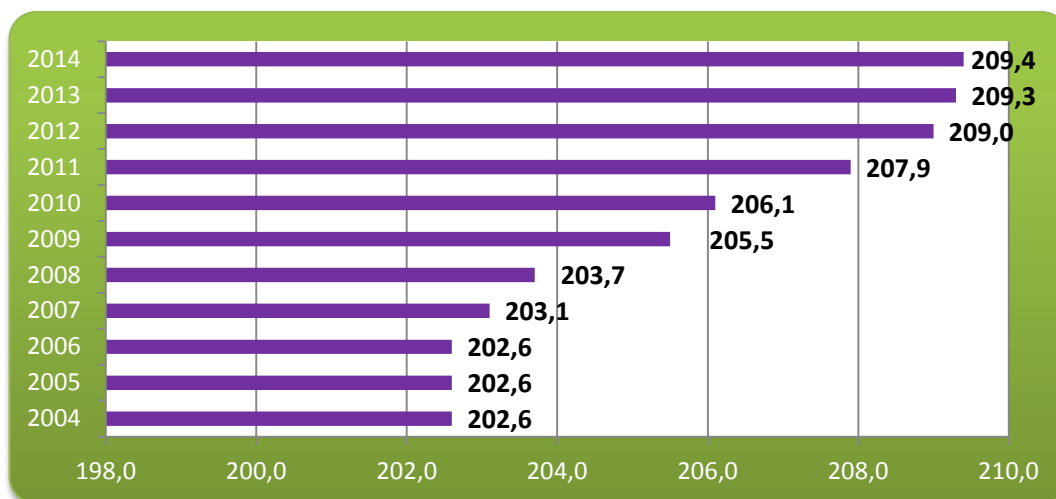
1.4.2 Gospodarka wodno-ściekowa

Na terenie gminy Jarosław obecnie długość sieci wodociągowej na terenie gminy Jarosław wynosi 134,00 km, zaś długość sieci kanalizacyjnej 210,10 km. Z 3253 budynków mieszkalnych w gminie 98,8% ma przyłącz do sieci wodociągowej (3215), a 87,6% ma przyłącz do sieci kanalizacyjnej (2851).

Na terenie gminy funkcjonują 3 stacje uzdatniania wody z własnymi ujęciami wody (studnie głębinowe) w następujących miejscowościach: Tuczempy, Pełkinie i Surochów, które zaopatrują wszystkie miejscowości gminy. Stacje uzdatniania wody w Tuczempach i Pełkiniach zostały zmodernizowane w 2014 r. i obecnie dostarczają mieszkańcom wodę o wysokich parametrach.

W gminie Jarosław w 2014 r. z kanalizacji korzystało 11 678 mieszkańców (71,0% ogółu ludności). W porównaniu do 2005 r. udział mieszkańców korzystających z kanalizacji wzrósł o 5,6 punktów procentowych. Długość sieci kanalizacyjnej w gminie Jarosław w 2014 r. wynosiła 209,4 km. Wzrosła w porównaniu do 2005 r. o 6,8 km.

Wykres 22 Długość sieci kanalizacyjnej w gminie Jarosław w latach 2005-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Zgodnie z danymi z „Wykazu aglomeracji oraz przedsięwzięć ujętych w Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2015 r. na terenie gminy Jarosław funkcjonowały 3 aglomeracje: Jarosław, Tuczempy, Kostków.

Tabela 14 Aglomeracje gminy Jarosław

Nazwa aglomeracji	dorzecze	gmina wiodąca w aglomeracji	gminy w aglomeracji	RLM aglomeracji zgodnie z aktem prawa miejscowego - wartość dla celów informacyjnych	RLM rzeczywista	liczba rzeczywistych mieszkańców w aglomeracji	liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego	liczba mieszkańców korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków
Jarosław	Wisła	Jarosław	Jarosław, Pawłosiów	48 276	48 276	40 252	39 089	42
Tuczempy	Wisła	Jarosław	Jarosław, m. Jarosław	8 916	8 619	8 469	7 920	8
Kostków	Wisła	Jarosław	Jarosław, m. Jarosław	4 742	4 756	4 746	3 450	15

Źródło: Załącznik 2: Wykaz aglomeracji oraz przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK 2015

Gmina Jarosław od 2008 r. korzysta z dwóch biologicznych oczyszczalni ścieków, o łącznej przepustowości 1650 m³ na dobę. W poprzednich latach korzystała z dwóch oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów. Oczyszczalnia ścieków w Tuczempach w 2014 r. została rozbudowana i zmodernizowana. W 2016 r. planowana jest modernizacja oczyszczalni ścieków w Kostkowie.

W 2014 r. w gminie Jarosław odprowadzono ogółem 295 dam³ ścieków.

Tabela 15 Ścieki odprowadzane i oczyszczane w 2014 r.

Jednostka terytorialna	Ścieki odprowadzone ogółem	Ścieki oczyszczone łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	Ścieki oczyszczone biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem
	[dam ³]	[dam ³]	[%]
POLSKA	1238064	1 821 234	99.8
PODKARPACKIE	57 833.6	88 095	99.9
Powiat jarosławski	3 255.0	4 697	100.0
Jarosław -miasto	1 627.0	2 874	100.0
Radymno - miasto	138.0	148	100.0
Chłopice	149.0	149	100.0
Jarosław	295.0	383	100.0
Laszki	85.0	85	100.0
Pawłosiów	271.0	122	100.0
Pruchnik	105.0	206	100.0
Radymno	112.0	157	100.0
Rokietnica	80.0	157	100.0
Roźwienica	182.0	200	100.0
Wiązownica	211.0	216	100.0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Na koniec 2014 r. w gminie Jarosław osadów ogółem wytworzonych w ciągu roku oraz składowanych razem było 65t.

Zgodnie z danymi z Banku Danych Lokalnych GUS ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu w 2014 r. w gminie Jarosław wynosiły odpowiednio:

- BZT5 – 3417 kg/rok (spadek w porównaniu do 2005 r. – 4601 kg/rok),
- ChZT – 24738 kg/rok (wzrost w porównaniu do 2005 r. – 21057 kg/rok),
- zawiesina ogólna – 4359 kg/rok (spadek w porównaniu do 2005 r. – 4985kg/rok),
- fosfor ogólny – 0kg/rok (brak zmian w porównaniu do 2005 r.),
- azot ogólny – 0kg/rok (brak zmian w porównaniu do 2005 r.).

1.4.3 Gospodarka odpadami

Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych EMPOL Sp. z o.o. 34-451 Tylmanowa, oś. Rzeka 133 jest podmiotem odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu gminy Jarosław, a miejscem zagospodarowania przez podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości zmieszanych odpadów komunalnych jest Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych EMPOL sp. z o.o., RIPOK Młyny 37-522 Młyny 111 a.

Na terenie gminy Jarosław funkcjonują 2 Punkty Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych:

- Tuczempy, ul.Sanowa21 - Oczyszczalnia,
- Kostków 95a – Oczyszczalnia.

Tabela 16 Punkty Selektywnej Zbiórki Opadów Komunalnych

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych- PSZOK:	Wyposażenie PSZOK:
PSZOK TUCZEMPY	<p>Kontenery na :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przeteterminowane leki / mały/ 2. Zużyte baterie i akumulatory 3. Chemikalia i farby 4. Metale /żłom/ 5. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny /RTV,AGD/ 6. Tzw. wielkogabaryty /meble i inne odpady wielkogabarytowe/ 7. Zużyte opony 8. Odpady ulegające biodegradacji /zielone/ 9. Odpady budowlane /gruz/
PSZOK KOSTKÓW	<p>Kontenery na :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przeteterminowane leki / mały/ 2. Zużyte baterie i akumulatory 3. Chemikalia i farby 4. Metale /żłom/ 5. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny /RTV, AGD/ 6. Tzw. wielkogabaryty /meble i inne odpady wielkogabarytowe/ 7. Zużyte opony 8. Odpady ulegające biodegradacji /zielone/ 9. Odpady budowlane /gruz/

Źródło: <http://www.jaroslaw.samorzad.pl/>

Na koniec 2014 r. w gminie Jarosław zebrano 1738,6 t odpadów zmieszanych ogółem, a na jednego mieszkańca przypadło 133 kg. W porównaniu do 2005 r. obie wartości wzrosły (1461 t odpadów zmieszanych ogółem, 115,3 kg na 1 mieszkańca).

1.4.4 Infrastruktura elektroenergetyczna i gazowa

Na terenie gminy Jarosław dystrybucją energii elektrycznej zajmuje się PGE Dystrybucja S.A. Obszar gminy obsługiwany jest przez Oddział Zamość, Rejon Energetyczny Jarosław. W gminie Jarosław w 2013 r. najczęściej odbiorców energii elektrycznej odnotowano na niskim napięciu, w grupie taryfowej G – gospodarstwa domowe.

Tabela 17 Zużycie energii elektrycznej na terenie gminy Jarosław w 2013 roku z podziałem na napięcie oraz grupy taryfowe wraz z emisją CO₂

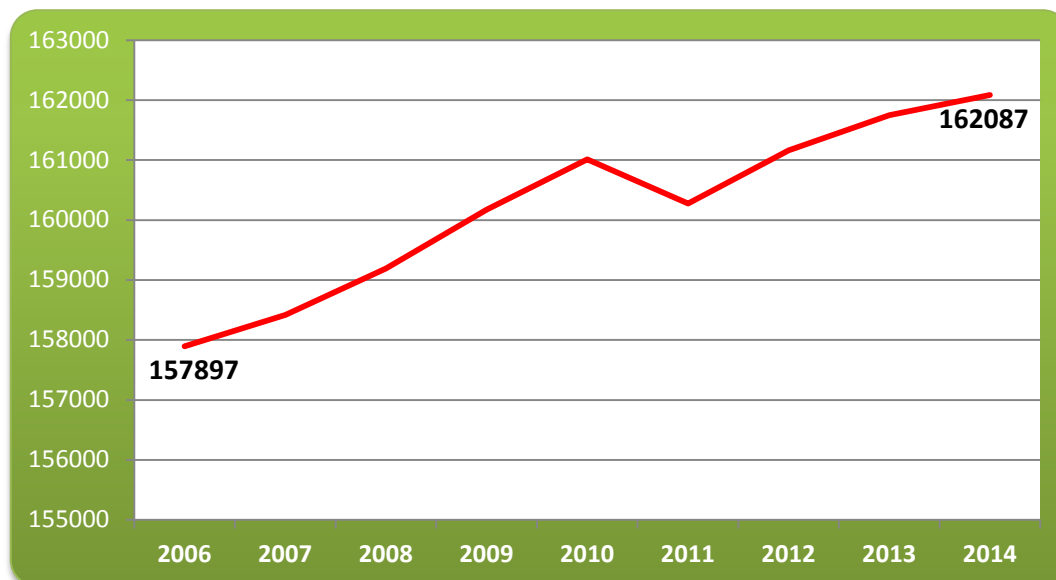
Grupa taryfowa	Liczba odbiorców	Zużycie MWh	wskaźnik emisji [Mg CO ₂ /MWh]	Emisja [Mg CO ₂]
A	0	1,00	0,89	0,89
B	14	6352,82	0,89	5654,01
C + R	188	3968,09	0,89	3531,60
G	4065	8896,51	0,89	7917,90
-	-	19218,42	-	17104,40

Źródło: PGE Dystrybucja S.A. (Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Jarosław)

W porównaniu do 2000 r. zmniejszyło się zużycie energii elektrycznej o 3753,58 MWh (z 22972,00 MWh do 19218,42 MWh) oraz emisja CO₂ o 3340,68 Mg CO₂ (z 20445,08 Mg CO₂ do 17104,40 Mg CO₂).

W 2014 r. w gminie Jarosław długość czynnej sieci gazowej ogółem wynosiła 162 087 m, a długość czynnej sieci przesyłowej 38 459 m. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego czynnych przyłączy do budynków ogółem było 2785. Zużycie gazu było na poziomie 1266,4 tys. m³ (13 916,9 MWh). Na terenie gminy korzystających z sieci gazowej w 2014 r. było 9657 osób. W porównaniu do 2006 r. długość czynnej sieci gazowej wzrosła o 4 190m, a długość czynnej sieci przesyłowej spadła o 1808m. W 2014 r. było o 163 przyłącza do budynków więcej, niż w 2005 r. Zużycie gazu w latach 2005-2014 spadło o 288,9 tys. m³. Korzystających z sieci gazowej w porównaniu do 2005 r. przybyło (o 589 osoby).

Wykres 23 Długość czynnej sieci ogółem w gminie Jarosław w latach 2006-2014 (m)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

1.4.5 Infrastruktura telekomunikacyjna

Obsługę telekomunikacyjną gminy Jarosław prowadzi Orange Polska zapewniająca wysoką jakość połączeń krajowych i międzynarodowych. Ponadto obszar gminy jest objęty zasięgiem sieci telefonii komórkowych. Większość mieszkańców ma również stały dostęp do Internetu, również publiczny.

1.5 Edukacja, sport, kultura

Gmina Jarosław jest organem prowadzącym 7 szkół podstawowych oraz 4 gimnazjów:

- Szkoła Podstawowa w Makowisku,
- Szkoła Podstawowa im. Bł. Jana Balickiego w Morawsku,
- Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Muninie,
- Szkoła Podstawowa im. Błogosławionego. O. Michała Czartoryskiego w Pełkiniach,
- Szkoła Podstawowa im. Aleksandra Fredry w Surochowie,
- Szkoła Podstawowa w Tuczempach,
- Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Wólce Pełkińskiej,

oraz

- Gimnazjum w Makowisku,
- Gimnazjum w Muninie,
- Gimnazjum w Pełkiniach,
- Gimnazjum w Wólce Pełkińskiej.

We wszystkich szkołach podstawowych funkcjonują oddziały przedszkolne tzw. „zerówki”, zaś przy Szkole Podstawowej w Wólce Pełkińskiej działa Punkt Przedszkolny dla dzieci w wieku 3-5 lat. Na terenie gminy Jarosław swoją działalność prowadzą również 2 niepubliczne przedszkola, które są dotowane przez Gminę:

- Niepubliczne Przedszkole Zgromadzenia S. Służebniczek NMP im. Św. Józefa w Muninie,
- Niepubliczne Przedszkole Stowarzyszenia Miłośników Tuczemp „Puchatek” w Tuczempach.¹²

Szkoły mają dobre warunki lokalowe i posiadają pełną infrastrukturę sportową. Przy każdej szkole znajdują się hala sportowa oraz boiska sportowe wielofunkcyjne. W 2016 r. powstanie boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej w Pełkiniach. Przy każdej szkole znajduje się plac zabaw dla dzieci. Szkoły posiadają pracownie komputerowe oraz nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne. W Wólce Pełkińskiej

¹² <http://www.jaroslaw.samorzad.pl/art,123,szkoly-w-gminie-jaroslaw-oraz-dane-teleadresowe.html>

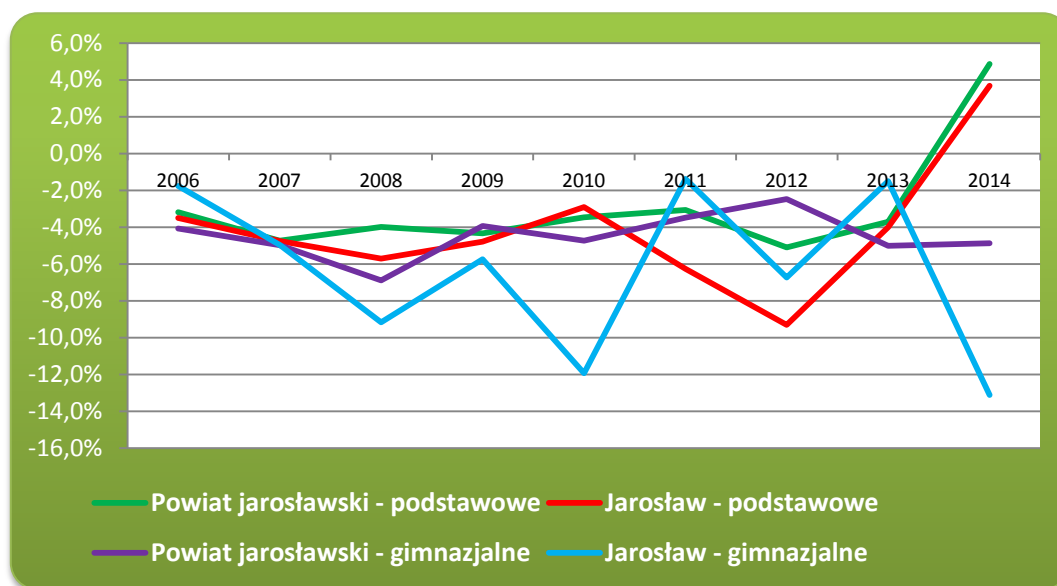
znajduje się „Biały Orlik” . Hala sportowa przy Szkole Podstawowej w Muninie posiada pełnowymiarowe boiska do wszystkich gier zespołowych, dzięki czemu rozgrywane są tam zawody na szczeblu gminnym, powiatowym i regionalnym, jest również udostępniana mieszkańcom.

Siedem szkół podstawowych gminy Jarosław w 2014 r. kształciło łącznie 621 uczniów.

W tym też roku 100 osób zakończyło naukę, jako absolwenci. W latach 2005-2013 liczba uczniów szkół podstawowych w gminie jak i w powiecie jarosławskim ustawicznie obniżała się. Zmiana tej tendencji nastąpiła dopiero w 2014 roku. W tym roku nastąpił przyrost uczniów o 22 osoby w gminie Jarosław i 334 osoby w powiecie jarosławskim.

W czterech gminnych gimnazjach w 2014 r. uczyło się łącznie 285 uczniów. W tym też roku 117 osób je ukończyło. Niestety na tym poziomie kształcenia w okresie lat 2005-2014 liczba uczniów w gminie Jarosław, jak i w powiecie jarosławskim znacząco się obniżyła, odpowiednio o 44,6% i 33,9%.

Wykres 24 Roczne tempo zmian liczby uczniów w gminie Jarosław i powiecie jarosławskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W gminie Jarosław od 2012 r. funkcjonują 3 przedszkola i 5 oddziałów, które dysponują 125 miejscami. Do przedszkoli uczęszczało łącznie 103 dzieci. W latach 2005-2010 funkcjonowało tylko 1 przedszkole, do którego uczęszczało rocznie 30-35 dzieci. W 2011 r. powstało drugie przedszkole do którego uczęszczało 65 dzieci. W powiecie jarosławskim w latach 2005-2014 znacznie wzrosła liczba przedszkoli (z 16 do 46 placówek), a co za tym idzie wzrosła liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli (z 1415 do 2131 osób).

Gmina Jarosław posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę sportową:

- Stadion „PIAST” Tuczempy wraz z zapleczem szatniowo – sanitarnym oraz odnową biologiczną;
- Stadion „Wólczanka” w Wólce Pełkińskiej wraz z zapleczem szatniowo – sanitarnym oraz odnową biologiczną;
- Stadiony sportowe z zapleczem szatniowo - sanitarnym w Muninie, Morawsku, Surochowie, Pełkiniach;
- Boisko sportowe w Koniaczowie.

Na terenie Gminy Jarosław działa Gminna Biblioteka Publiczna w Pełkiniach i filie:

- Filia Biblioteczna w Makowisku,
- Filia Biblioteczna w Muninie,
- Filia Biblioteczna w Surochowie,
- Filia Biblioteczna w Tuczempach,
- Filia Biblioteczna w Wólce Pełkińskiej.

Największa Gminna Biblioteka Publiczna w Pełkiniach powstała w 1960 r. Natomiast najstarszą biblioteką na terenie gminy jest biblioteka w Muninie, która powstała w 1949 r. Celem jej powstania, jak większości bibliotek, było zmarginalizowanie zjawiska analfabetyzmu oraz wytworzenie i utrwalenie nawyku obcowania z książką. Wraz z rozwojem nauki i innych dziedzin życia biblioteki na terenie gminy stawały się ważnymi centrami informacji oraz ośrodkami społeczno-kulturalnymi. Do dnia dzisiejszego biblioteki służą rozwijaniu oraz zaspokajaniu potrzeb czytelniczych w społeczeństwie.¹³

Biblioteki są dostępne dla wszystkich zainteresowanych, gromadzą one oraz udostępniają zbiory ze wszystkich dziedzin. Podstawowym rodzajem zbiorów każdej biblioteki na terenie gminy Jarosław są książki oraz czasopisma.¹⁴

Tabela 18 Stan księgozbioru GBP w Pełkiniach i jej filii na dzień 31.12.2014 r.

L.p.	biblioteka	stan księgozbioru na 31.12.2014 r.	dla dzieci	dla dorosłych	liter. niebeletrytyczna	czas. oprawne
1.	Pełkinie	11038	2706	4296	3951	85
2.	Makowisko	4103	1291	1755	1044	13
3.	Munina	8960	2413	3889	2556	102
4.	Surochów	5923	2335	2424	1112	52
5.	Tuczempy	6514	1832	2724	1958	-
6.	Wólka Pełkińska	7717	1723	3098	2856	40
SUMA		44 255	12 300	18 186	13 477	292

Źródło: <http://www.jaroslaw.samorzad.pl/>

¹³ Źródło: <http://www.jaroslaw.samorzad.pl/>

¹⁴ Źródło: <http://www.jaroslaw.samorzad.pl/>

Co roku uzupełniany jest księgozbiór bibliotek o nowości wydawnicze z literatury polskiej oraz światowej dla dzieci, młodzieży, dorosłych oraz o literaturę niebeletrystyczną.¹⁵

W 2014 r. w gminie Jarosław 2 190 osób przypadało na 1 placówkę biblioteczną, co plasuje ją na 3 miejscu wobec gmin wiejskich powiatu jarosławskiego. Wyższym wskaźnikiem charakteryzowała się gmina Rokietnica i Wiązownica. W porównaniu do średniej dla powiatu ten wskaźnik gminy Jarosław był znacznie niższy, jednak już wskaźniki: księgozbiór bibliotek na 1000 ludności oraz wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach były znacznie wyższe i wyniosły odpowiednio: 3368,7 woluminów i 16,3 woluminy.

Tabela 19 Biblioteki – wskaźniki – stan na 2014 r.

Jednostka terytorialna	ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach
	[osoba]	[wol.]	[osoba]	[wol.]
Powiat jarosławski	3 480	2 585.5	141	13.9
Jarosław - miasto	12 932	2 365.2	266	14.7
Radymno - miasto	5 433	5 976.3	175	14.9
Chłopice	2 805	1 231.0	66	7.9
Jarosław	2 190	3 368.7	77	16.3
Laszki	1 759	3 601.3	58	11.2
Pawłosiów	2 795	2 415.3	159	5.3
Pruchnik	3 275	2 061.1	64	16.2
Radymno	2 287	2 561.2	54	15.6
Rokietnica	4 374	1 622.3	102	10.2
Roźwienica	2 062	2 332.7	52	16.1
Wiązownica	2 895	1 973.8	59	15.5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

We wszystkich miejscowościach gminy Jarosław znajdują się świetlice wiejskie. Wszystkie świetlice wiejskie zostały wyremontowane, rozbudowane oraz wyposażone. W Kostkowie, w 2014 r. została oddana nowo wybudowana świetlica wiejska. Wszystkie świetlice posiadają dobrze wyposażone zaplecze kuchenne. Przy świetlicach znajdują się place zabaw. W miejscowości Morawsko w centrum wsi znajdują się staw rybny z pięknie zagospodarowanym terenem rekreacyjnym dostosowanym do potrzeb zarówno dorosłych mieszkańców jak i dzieci.

¹⁵ Źródło: <http://www.jaroslaw.samorzad.pl/>

Na terenie gminy Jarosław działa 9 klubów piłkarskich. Są to: Wólczanka Wólka Pełkińska, Piast Tuczępy, Płomień Morawsko, Makovia Makowisko, Błękitni Pełkinie, Fredro Surochów, Delin Munina, KS Koniaków, Ostrovia Wola Buchowska.

Pośród nich największe sukcesy odniosła drużyna piłki nożnej z Wólki Pełkińskiej, która została zgłoszona do rozgrywek w powiecie jarosławskim. W sezonie 2009/2010 drużyna seniorów LKS "Wólczanki" Wólka Pełkińska, po zatrudnieniu trenera i wzmocniona nowymi zawodnikami, wywalczyła awans do klasy okręgowej. W sezonie 2012/2013 awansował do IV ligi podkarpackiej. Kolejnym znaczącym sukcesem był awans do III ligi grupy lubelsko-podkarpackiej.

Z pośród klubów sportowych dużymi sukcesami może pochwalić się również KS Piast Tuczępy. Klub ten podobnie jak Wólczanka ma za sobą grę na szczeblu III ligi, w grupie lubelsko-podkarpackiej. Został on założony w 1937 roku. Obecnie prezesem klubu jest Artur Jackowski, honorowym prezesem Roman Kałamarz, sekretarzem Bogusław Noga.

Oprócz klubów piłkarskich na terenie gminy Jarosław działa sekcja łucznicza przy klubie Makovia Makowisko, gdzie zawodnicy zdobywają tytuły na szczeblu wojewódzkim, sekcja piłki siatkowej przy Gimnazjum w Muninie oraz sekcja tenisa stołowego w Pełkiniach.

1.6 Ochrona zdrowia i opieki społecznej

Podstawową opiekę zdrowotną dla mieszkańców Gminy Jarosław zapewnia Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu oraz prywatne gabinety lekarskie.

Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu zapewnia mieszkańcom gminy Jarosław:

- badania i poradę lekarską,
- badania diagnostyczne w zakresie analiz wykonywanych w celu rozpoznania stanu zdrowia,
- leczenie ambulatoryjne lub w domu chorego,
- świadczenia pielęgniarstwa,
- wszelkiego rodzaju opiekę profilaktyczną,
- orzeczenie o stanie zdrowia,
- podstawowe świadczenia lekarza stomatologa.

Od 1999 roku Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu jest samodzielnym publicznym zakładem opieki zdrowotnej, którego organem założycielskim jest Rada Powiatu Jarosławskiego.

W strukturach zakładu funkcjonują:

1. Szpital;
2. Przychodnia Specjalistyczna;
3. Pogotowie Ratunkowe;
4. Pracownia Usprawniania Leczniczego;
5. Zakład Opiekuńczo-Leczniczy;
6. Publiczna Przychodnia Rejonowa przy ul. Kraszewskiego 19;
7. Ośrodki Zdrowia na terenie Powiatu Jarosławskiego.

W szpitalu jest 276 łóżek na 10 oddziałach szpitalnych i 22 miejsca dla noworodków w Oddziale Neonatologicznym. W Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym jest 35 łóżek.¹⁶

W 2014 r. w gminie Jarosław działał 1 ogólnodostępny punkt apteczny. Zgodnie z danymi GUS w 2014 r. w gminie Jarosław udzielono łącznie 13583 porad lekarskich, co plasuje ją na 6 miejscu pod względem ich liczby wobec gmin wiejskich powiatu jarosławskiego. Mniej porad lekarskich udzielono w gminie Pawłosiów i Radymno. W gminie w 2014 r. była prowadzona 1 praktyka lekarska. W całym powiecie jarosławskim jest 6 praktyk lekarskich na wsi, najwięcej jest w gminie Chłopice (2 praktyki lekarskie na wsi). Na terenie gminy znajduje się 1 przychodnia. W przeliczeniu na 10 tys. ludności jest to najniższy wskaźnik w całym powiecie jarosławskim.

Instytucją zajmującą się realizacją świadczeń pomocy społecznej na terenie Gminy Jarosław jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarosławiu, mieszczący się przy ul. Piekarskiej 5 w Jarosławiu.

Podstawowym zadaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ponadto podejmowane są działania na rzecz usamodzielniania osób i rodzin, ich stabilizacji i integracji ze środowiskiem.

Do zadań Ośrodka należy w szczególności:

- diagnostyka indywidualna i środowiskowa (rozpoznawanie i analizowanie potrzeb i sytuacji życiowej, materialnej jednostek i ich rodzin oraz wszelkich uwarunkowań środowiskowych dla celów pomocy społecznej),
- sporządzanie planów rozwoju wszelkich form świadczeń i usług z zakresu pomocy społecznej,
- bezpośrednie udzielanie świadczeń w formie pieniężnej, rzeczowej i usługowej,
- w tym organizowanie usług opiekuńczych w domu klienta,
- pośrednie udzielanie świadczeń poprzez zlecenie ich do wykonania innym instytucjom, organizacjom społecznym bądź osobom fizycznym, w ramach środków,
- z budżetu oraz nadzorowanie sposobu i jakości wykonania tych świadczeń,
- współdziałanie w podejmowaniu wspólnych inicjatyw i zadań w zakresie pomocy społecznej,
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z organami i jednostkami samorządu terytorialnego, Komendą Powiatową Policji w Jarosławiu,

¹⁶ www.comjar.pl

- aktywizacja środowiska lokalnego na rzecz pomocy społecznej.

Uzyskanie wsparcie z pomocy społecznej wiąże się ze spełnieniem jednocześnie dwóch podstawowych warunków: trudna sytuacja życiowa oraz trudna sytuacja finansowa.¹⁷

Tabela 20 Formy pomocy oferowane przez Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarosławiu

Świadczenia pieniężne obejmujące:	Świadczenia niepieniężne obejmujące:
- zasiłek stały	- pracę socjalną tzn. działalność zawodową mająca na celu pomoc osobom i rodzinie we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,
- zasiłek okresowy	- składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne
- zasiłek celowy	- wypłacanie zasiłków na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (sprawianie pogrzebu)
- specjalny zasiłek celowy	- poradnictwo specjalistyczne (w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne)
	- posiłek (w szczególności dożywianie dzieci)
	- niezbędne ubranie
	- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania
	- kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Jarosław

¹⁷ <http://www.jaroslaw.samorzad.pl>

Tabela 21 Liczba osób w miejscowościach gminy Jarosław korzystających ze świadczeń GOPS (za okres styczeń-grudzień 2014r)

Lp.	Miejscowość	Liczba osób korzystających z pomocy
1.	Koniaczów	51
2.	Kostków	125
3.	Leżachów Osada	25
4.	Makowisko	112
5.	Morawsko	199
6.	Munina	183
7.	Pełkinie	197
8.	Sobiecín	31
9.	Surochów	159
10.	Tuczempy	145
11.	Wola Buchowska	176
12.	Wólka Pełkińska	199
13.	Zgoda	54
Razem		1 656

Źródło: Opracowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jarosławiu

W gminie Jarosław ze środowiskowej pomocy społecznej w 2014 r. korzystało 406 gospodarstw domowych, z czego 266 było poniżej kryterium dochodowego. Od 2009 r. liczba gospodarstw korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej charakteryzowała się tendencją spadkową (w 2009 r. 666 gospodarstw korzystało z pomocy). Osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w 2014 r. w gminie było 1470, to prawie dwukrotnie mniej aniżeli w 2009 r. (2664 osób).

W latach 2008-2014 w gminie Jarosław zmniejszyła się liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci (z 1027 do 666 rodzin). Jest to najwyższa liczba rodzin spośród gmin wiejskich powiatu jarosławskiego. W badanych latach spadała także liczba dzieci, na które pobierane są zasiłki przez rodziców (z 2113 do 1303 dzieci).

Łączna kwota świadczeń rodzinnych oraz kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w gminie Jarosław w latach 2008-2014 spadła, odpowiednio o 4,0% i 20,7%. Na koniec 2014 r. kwota świadczeń rodzinnych wyniosła 3768 tys. zł, zaś kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami 2302 tys. zł. Łączna kwota zasiłków pielęgnacyjnych w 2014 r. wyniosła 736 tys. zł. W porównaniu do roku 2008 wzrosła ona o 18,9%.

1.7 Bezpieczeństwo publiczne

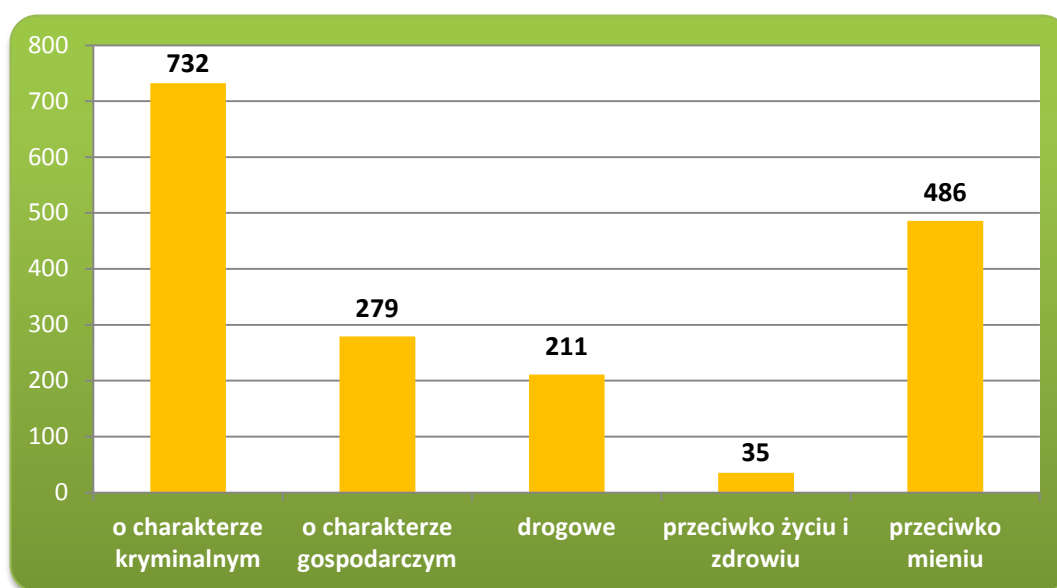
Komenda Powiatowa Policji w Jarosławiu swoim zasięgiem terytorialnym obejmuje obszar administracyjny powiatu jarosławskiego województwa podkarpackiego. Jednostki Policji w powiecie jarosławskim:

- Komenda Powiatowa Policji w Jarosławiu,
- Komenda Policji w Radymnie,

- Posterunek Policji w Pruchniku,
- Posterunek Policji w Wiązownicy.

Liczba przestępstw stwierdzonych w powiecie jarosławskim w 2015 r. wynosiła 1269, co stanowiło 4,6% przestępstw stwierdzonych w województwie podkarpackim i 0,2% przestępstw stwierdzonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w tym roku. W stosunku do 2012 r. liczba przestępstw stwierdzonych w powiecie jarosławskim spadła o 36,9% wobec spadku o 27,9% przeciętnie w województwie i 28,6% w Polsce. Wskaźnik wykrywalności przestępców wzrósł w badanym okresie z 77,7% do 80,6% i był wyższy niż przeciętnie w województwie, gdzie wyniósł w 2015 r. 71,6%.

Wykres 25 Przestępstwa stwierdzone w powiecie jarosławskim według rodzaju – 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Jarosławiu swoim zasięgiem obejmuje powiat jarosławski województwa podkarpackiego. Zgodnie z danymi Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Jarosławiu w okresie 01.01.2016 r. do 17.05.2016 r. miało miejsce 281 zdarzeń, z czego 60,5% to miejscowe zagrożenia, 35,9% to pożary, a 3,6% to fałszywe alarmy.

Wykres 26 Statystyki zdarzeń w powiecie jarosławskim

Statystyki zdarzeń		rok 2016	rok 2015
1.	Pożary	101	451
2.	Miejscowe zagrożenia	170	581
3.	Alarmy fałszywe	10	26
		281	1058

Źródło: <http://www.kppspjaroslaw.itl.pl/> (stan na 17.05.2016 r.)

Na terenie gminy Jarosław funkcjonuje osiem jednostek OSP:

- OSP Koniaczów / przy OSP: Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza chłopców/ - samochód pożarniczy Star 244,

- OSP Makowisko, samochód pożarniczy Volkswagen Transporter,
- OSP Morawsko / przy OSP: Kobięca Drużyna Pożarnicza/, samochód pożarniczy Volkswagen Transporter,
- OSP Pełkinie,
- OSP Surochów / przy OSP: MDP chłopców i dziewcząt/, samochód pożarniczy Volkswagen Transporter,
- OSP Wola Buchowska / przy OSP: MDP chłopców/, samochód pożarniczy Żuk,
- OSP Wólka Pełkińska / przy OSP: MDP dziewcząt/, samochód pożarniczy Ford Transit, samochód pożarniczy Star 266, samochód Jelcz z naczepą cysterną,
- OSP Zgoda, samochód pożarniczy Ford Transit.

Jednostka OSP Wólka Pełkińska od roku 2014 jest włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Wszystkie jednostki OSP uczestniczą w działaniach ratowniczo-gaśniczych na terenie gminy i powiatu, a to: zabezpieczaniu i likwidacji zagrożeń powodziowych, gaszeniu pożarów, likwidacji skutków silnych wiatrów, zabezpieczanie wypadków drogowych, usuwanie gniazd szerszeni, ratowanie zwierząt, ptaków i gadów.

W województwie podkarpackim nadzorem i koordynacją zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, obrony cywilnej oraz współdziałaniem z jednostkami administracji rządowej szczebla wojewódzkiego zajmuje się Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie. Funkcjonuje również Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie. W powiecie jarosławskim sprawami zarządzania kryzysowego, zajmuje się Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego w Jarosławiu, który realizuje następujące zadania:

- zapewnia przepływ informacji w powiecie jarosławskim na potrzeby zarządzania kryzysowego,
- współdziała z centrami zarządzania kryzysowego administracji publicznej wojewody, sąsiednich powiatów- przeworskiego, przemyskiego lubaczowskiego i gminami powiatu jarosławskiego,
- nadzoruje funkcjonowanie systemu wykrywania i alarmowania oraz wczesnego ostrzegania ludności w powiecie jarosławskim,
- współpracuje z podmiotami realizującymi monitoring środowiska,
- współdziała z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne,
- w uzasadnionych wypadkach organizuje i obsługuje Punkt Informowania Ludności o powstałym zagrożeniu w powiecie i sposobie postępowania,
- dokumentuje działania podejmowane przez Centrum.¹⁸

¹⁸ <http://www.jaroslaw.samorzady.pl/kat/id/118>

1.8 Wizerunek gminy

Gmina Jarosław w regionie oraz szerszym otoczeniu postrzegana jest jako:

- Bardzo dobra baza dla rozwoju sportu, posiadająca dużo obiektów sportowych,
- Posiadającą dobrą sieć dróg, a także dobrą infrastrukturę (kanalizacja, wodociągi),
- Nastawiona na rozwój,
- Przyjazna mieszkańcom i dbająca o nich,
- Przyjazna przedsiębiorcom, posiadająca dobrze przygotowane tereny inwestycyjne,
- Dobrze zarządzana,
- Stawiająca na rozwój kultury,
- Malownicza, zadbane i zielona.

Na wizerunek gminy mają wpływ dokonane inwestycje w obiekty sportowe, a także sukcesy drużyn z terenu gminy. Jest to gmina nastawiona na rozwój, chcąc stworzyć przedsiębiorcą dobre miejsce do rozwoju, a także zapewniając korzyści dla nowych inwestorów chcących zlokalizować swoje przedsiębiorstwa na przygotowanych w tym celu terenach inwestycyjnych.

1.9 Wyzwania rozwojowe

Przed gminą stoją następujące wyzwania rozwojowe:

- **Zwiększenie na terenie gminy liczby przedsiębiorstw** poprzez zapewnienie wsparcia inwestorom przy tworzeniu nowych zakładów i miejsc pracy oraz prowadzenie działań promujących gminę jako miejsce z korzystnymi warunkami na nowe inwestycje.
- **Zmniejszenie stopy bezrobocia** wśród mieszkańców gminy zapewniając młodym osobą wsparcie w zakresie zakładania i prowadzenia działalności oraz tworząc warunki zapewniające stabilność istniejących przedsiębiorstw i możliwość do ich rozwoju.
- **Zapewnienie czystości ekologicznej gminy** poprzez poprawę stanu infrastruktury komunalnej w tym rozbudowę i modernizację sieci kanalizacyjnej, wodociągowej oraz właściwą gospodarkę odpadami i ściekami, stosowanie niskoemisyjnych źródeł ciepła, a także inwestycje w odnawialne źródła energii.
- **Poprawa stanu bezpieczeństwa drogowego** poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą okołodrogową (chodniki, oświetlenie, parkingi).
- **Stworzenie odpowiednich warunków do wypoczynku i rekreacji** dla mieszkańców oraz turystów odwiedzających gminę wspierając rozbudowę i unowocześnianie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej oraz promocję gminy w tym zakresie.
- **Zachowanie dziedzictwa kulturowego** na terenie gminy dbając właściwą koordynację działań związanych z ochrony zabytków, organizacją spotkań oraz imprez kulturalnych dla mieszkańców gminy.
- **Wykorzystanie korzystnych warunków środowiska naturalnego** oraz dobrej jakości gleb do rozwoju rolnictwa oraz małej przetwórczość produktów rolno-spożywczych, a także poprzez pomoc w zakresie rozwoju gospodarstw agroturystycznych.

1.10 Analiza SWOT

Poprzez analizę SWOT dokonuje się identyfikacji czterech grup kluczowych czynników oraz opisuje ich wpływ na dalszy rozwój gminy. Wynikiem analizy są cztery grupy cech: mocne i słabe strony, szanse (zjawiska, które należy rozwijać i doskonalić, bo mogą stać się wartością dodaną) i zagrożenia (zdarzenia, których należy zwracać szczególną uwagę, gdyż mogą osłabiać działalność). W ramach analizy SWOT skoncentrowano się na ocenie wewnętrznych zasobów gminy, jej atutów i problemów, przyjmując z definicji zewnętrzne ograniczenia związane obowiązującym w Polsce systemem prawnym, poziomem rozwoju gospodarczego, a także stanem finansów publicznych.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Dobre położenie geograficznie na terenie województwa podkarpackiego (bliskość A4) • Dobry stan dróg • Dobra obsługa przez pracowników (administracja) • Rozbudowane obiekty szkolne i kulturalne • Instalacje wodno-kanalizacyjne w całej gminie • Oczyszczalnia ścieków • Przygotowane tereny inwestycyjne • Otwarcie na rozwój przedsiębiorczości • Doświadczenie w skutecznym pozyskiwaniu środków z zewnątrz w tym z UE • Urodzajne ziemie – rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca ilość miejsc pracy • Niewystarczająca liczba działań promujących gminę • Dzikie wysypiska śmieci • Słaba jakość infrastruktury około drogowej • Niewystarczająca liczba świetlic w szkołach • Rozdrobnienie gospodarstw rolnych • Mała ilość atrakcji turystycznych • Brak ścieżek rowerowych, pieszych • Brak pracowników odpowiedzialnych za utrzymanie czystości wiosek (kosze na śmieci) • Niewystarczające wsparcie doradcze dla młodych przedsiębiorców, rolników • Brak oferty kulturowo – turystycznej zachęcającej do przyjazdu turystów

<ul style="list-style-type: none"> • Operatywność mieszkańców • Infrastruktura sportowa (Hale sportowe, lodowisko) 	<ul style="list-style-type: none"> • Migracja ludzi młodych • Słaba aktywność społeczna mieszkańców
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskanie środków finansowych z UE • Ekologiczne ustawy Unii Europejskiej • Zaprzestanie konfliktu zbrojnego na Ukrainie – współpraca partnerska z Ukrainą • Dobre ustawy Rządowe w zakresie przedsiębiorczości • Popyt w UE na polskie produkty rolno-spożywcze • Rozwój szkolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> • Niestabilne przepisy prawne dotyczące przedsiębiorstw • Relacje NATO - Rosja • Sankcje dla rolników, zamknięcie rynków zewnętrznych • Niż demograficzny • Fala uchodźców • Niekorzystne ustawy UE dotyczące produktów rolnych • Przyszłość UE • Brak subwencji dla gmin • Bliskość granicy z Ukrainą (konflikt z Rosją) • Klęski żywiołowe • Postrzeganie polski wschodniej przez inwestorów jako polski B • Kryzys gospodarczy

2 Wizja rozwoju Gminy Jarosław do roku 2025

2.1 Wizja

Gmina Jarosław to obszar, w którym działania samorządu ukierunkowane są na tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i poprawy rynku pracy, a także rozwoju sportowego i kulturowego jego mieszkańców, przy równoczesnym zachowaniu czystego i ekologicznego środowiska.

2.2 Przyszły kształt powiązań gminy z otoczeniem

Rozwój gminy Jarosław będzie przebiegał głównie w powiązaniu z następującymi podmiotami zewnętrznymi:

POWIAT

Współpraca z powiatem będzie dotyczyła opracowania wspólnej polityki w zakresie infrastruktury drogowej oraz edukacji ponadpodstawowej dotyczącej prowadzenia klas zawodowych, przygotowujących młodzież do wykonywania konkretnych zawodów odpowiadających specyfice funkcjonowania przedsiębiorstw w regionie. Będzie obejmowała również działania w zakresie kultury oraz sportu i rekreacji.

GMINY OŚCIENNE

Realizacja wspólnych działań z gminami sąsiednimi powinno dotyczyć organizacji wydarzeń kulturalnych, sportowych skierowanych do mieszkańców gmin.

Współpraca międzygminna powinna w konsekwencji przyczynić się również do poprawy rozwiązań komunikacyjnych.

MIASTA PARTNERSKIE

Współpraca z miastami partnerskimi będzie obejmować działania z zakresu społeczno-gospodarczego, a w szczególności wymiany doświadczeń w obszarze nowych technologii, ekologii i ochrony środowiska, a także oświaty oraz kultury i tradycji. Obszarem współpracy powinny być również doświadczenia z zakresu zarządzania jednostkami samorządowymi i wymiany doświadczenia w tym obszarze.

Współpraca powinna przewidywać finansowanie wyżej wymienionych działań i wspólnych projektów ze środków Unii Europejskiej przeznaczonych na te cele.

2.3 Przyszły wizerunek gminy

Zasadniczy rozwój gminy będzie ściśle powiązany z działalnością podmiotów gospodarczych, które mają ulokować swoje siedziby na terenach inwestycyjnych przygotowanych w tym celu. Podmioty te powinny funkcjonować w oparciu o nowoczesne technologie, powinny również korzystać z lokalnego potencjału intelektualnego oraz potencjału związanego z przetwórstwem rolniczym.

Gmina Jarosław będzie miejscem atrakcyjnym dla jej mieszkańców oraz przedsiębiorców. Napływ nowych inwestorów wpłynie na poszerzenie rynku pracy oraz wzrost dochodów mieszkańców gminy. Atrakcyjność gminy dla inwestorów stymulowana będzie poprzez sprzyjające rozwiązania w zakresie organizowania i prowadzenia biznesu. Atrakcyjność gminy dla mieszkańców wynikać będzie z możliwości znalezienia zatrudnienia, dobrego skomunikowania z resztą województwa i kraju, rozwiniętej infrastruktury technicznej, czystości i ekologii.

Gmina będzie stwarzać warunki do atrakcyjnego i aktywnego wypoczynku zarówno dla jej mieszkańców jak również dla osób ją odwiedzających. Będzie to gmina nastawiona na rozwój sportu oraz szeroki wachlarz imprez kulturalnych.

Gmina Jarosław będzie dobrze zarządzana, będzie to miejsce bezpieczne, czyste, wykorzystujące w sposób racjonalny zasoby naturalne. Władze lokalne i mieszkańcy gminy będą podejmować wszelkiego rodzaju działania mające wpływ na zapewnienia jej trwałego i zrównoważonego rozwoju.

2.4 Strategiczne pola rozwoju

Rozwój gminy do roku 2025 koncentrować się będzie wokół czterech pól strategicznych.

3 Priorytety, cele i kierunki działań gminy Jarosław

3.1 Priorytety, cele i kierunki działań w obszarze przedsiębiorczości.

Priorytet strategiczny nr 1. Tworzenie warunków mających na celu napływ inwestorów oraz poszerzenie rynku pracy dla mieszkańców gminy wynikające z powstania nowych inwestycji.

Cel strategiczny 1.1

- *Zwiększenie w gminie inwestycji realizowanych przez przedsiębiorstwa oraz prowadzenie działań na rzecz tworzenia miejsc pracy*

Kierunki działań:

- Rozwój terenów inwestycyjnych dla przedsiębiorstw,

- Pozyskiwanie inwestorów poprzez stosowanie systemu preferencji podatkowych, oraz maksymalne upraszczanie obsługi administracyjnej związanej z zakładaniem nowych podmiotów,
- Wspieranie powstawania małych i średnich przedsiębiorstw, szczególnie w sektorze rolno-spożywczym,
- Wspieranie rozwoju gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych w oparciu o istniejące na terenie gminy gospodarstwa rolne,
- Prowadzenie kształcenia i szkolenia w specjalnościach odpowiadających potrzebom lokalnego rynku pracy,
- Zorganizowanie systemu poradnictwa zawodowego dla osób młodych,
- Podejmowanie działań na rzecz promocji gminy jako miejsca sprzyjającego inwestorom,
- Wspieranie działań na rzecz powstawania w gminie podmiotów otoczenia biznesu.

3.2 Priorytety, cele i kierunki działań w obszarze rolnictwa i ekologii.

Priorytet strategiczny 2. Zapewnienie czystości ekologicznej gminy poprzez zabezpieczenie właściwego sposobu odbioru i zagospodarowania odpadów stałych i ciekłych oraz prowadzenie działań na rzecz eko-rolnictwa.

Cel strategiczny 2.1

- Poprawa stanu czystości ekologicznej gminy Jarosław

Kierunki działań:

- Pozyskiwanie środków finansowych na rzecz rozwoju czystych technologii zagospodarowania odpadów,
- Zlikwidowanie na obszarze gminy nielegalnych składowisk odpadów,
- Prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu świadomości ekologicznej mieszkańców,
- Podejmowanie działań na rzecz wykorzystania odnawialnych źródeł energii,

- Wspierania inicjatyw o ponadgminnym charakterze na rzecz poprawy czystości ekologicznej regionu.

Cel strategiczny 2.2

- Wspieranie rozwoju ekologicznych gospodarstw rolnych

Kierunki działań:

- Szkolenia dla rolników z zakresu stosowania rozwiązań i wytwarzania produktów ekologicznych,
- Pomoc w rozwoju ekologicznych gospodarstw rolnych,
- Działania na rzecz spółdzielni rolniczych zajmujących się przetwórstwem rolno-spożywczym

3.3 Priorytety, cele i kierunki działań w obszarze kultury, sportu i turystyki

Priorytet strategiczny 3. Tworzenie sprzyjających warunków rozwoju intelektualnego i fizycznego mieszkańców

Cel strategiczny 3.1

- Wdrożenie efektywnych systemów wsparcia dla rozwoju edukacji na różnych poziomach kształcenia

Kierunki działań:

- Poprawa warunków prowadzenia opieki przedszkolnej poprzez tworzenie i doposażanie żłobków i przedszkoli,

- Wspieranie inicjatyw służących rozwojowi aktywności pozaszkolnej dzieci i młodzieży,
- Wspieranie profilowanych, zawodowych kierunków kształcenia w szkołach średnich, dostosowanych do potrzeb rynku pracy.
- Organizowanie systemu wsparcia stypendialnego i stażowego uczniów przez przedsiębiorców,
- Stymulowanie zaangażowania przedsiębiorców w tworzenie programów nauczania.

Cel strategiczny 3.2

- Tworzenie warunków i miejsc do rekreacji i uprawiania sportu oraz działań w zakresie rozwoju kultury.

Kierunki działań:

- Rozwój infrastruktury sportowej na terenie gminy,
- Propagowanie zdrowego stylu życia,
- Rozwijanie pozalekcyjnej aktywności dzieci i młodzieży,
- Wspieranie działań w zakresie profesjonalnego sportu,
- Poprawa dostępności do wydarzeń kulturalnych poprzez rozwój odpowiedniej infrastruktury, w tym również dla osób niepełnoprawnych,
- Tworzenie warunków do rozwoju aktywności fizycznej mieszkańców gminy oraz zapewnienie dostępności do zorganizowanych miejsc wypoczynku,
- Prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych w zakresie walorów i atrakcji turystycznych oraz imprez kulturalnych.

3.4 Priorytety, cele i kierunki działań w obszarze infrastruktury i komunikacji.

Priorytet strategiczny 4. Dostosowanie infrastruktury technicznej i systemu komunikacji do potrzeb mieszkańców

Cel strategiczny 4.1

- Poprawa i rozbudowa infrastruktury technicznej

Kierunki działań:

- Rozbudowa i przebudowa sieci kanalizacyjnej,
- Rozbudowa i przebudowa sieci wodociągowej,
- Przebudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody,
- Prowadzenie działań w zakresie rewitalizacji,
- Zapewnienia powszechnej dostępności mieszkańców gminy do sieci internetowej,
- Podejmowanie współpracy z gminami ościennymi i powiatem na rzecz wspólnych inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej.

Cel strategiczny 4.2

- Zapewnianie sprawnego i bezpiecznego systemu komunikacji

Kierunki działań:

- Rozbudowa i modernizacja dróg gminnych,
- Rozwijanie infrastruktury okołodrogowej zwiększającej bezpieczeństwo mieszkańców w postaci: chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia,
- Budowa sieci ścieżek rowerowych oraz ścieżek spacerowych.

4 Powiązanie z dokumentami strategicznymi krajowymi i regionalnymi

Priorytet strategiczny 2. Zapewnienie czystości ekologicznej gminy poprzez zabezpieczenie właściwego sposobu odbioru i zagospodarowania odpadów stałych i ciekłych oraz prowadzenie działań na rzecz eko-rolnictwa jest spójny z następującymi dokumentami strategicznymi:

1. Europa 2020

Obszar I: Inteligentny rozwój – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji.

Obszar II: Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywnej i korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej.

Obszar III: Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

2. Strategia Rozwoju Kraju 2020 (wrzesień 2012 r)

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

II.6.4. Poprawa stanu środowiska

II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki

II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego

3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (13 lipca 2010 r.)

Cel 1. WSPOMAGANIE WZROSTU KONKURENCYJNOŚCI REGIONÓW

Kierunek działań 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne (horyzontalne)

Obszar 1.3.5 Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne

Cel 1. WSPOMAGANIE WZROSTU KONKURENCYJNOŚCI REGIONÓW

Kierunek działań 1.2: Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi.

Obszar 1.2.3. Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich – w tym głównie działania ukierunkowane na restrukturyzację i zwiększenie wydajności w rolnictwie.

4. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 (Aktualizacja, 2013)

Osiągnięcie założonego priorytetu jakim jest zapewnienie czystości ekologicznej gminy poprzez zabezpieczenie właściwego sposobu odbioru i zagospodarowania odpadów stałych i ciekłych oraz prowadzenie działań na rzecz eko-rolnictwa celu zostanie uzyskane poprzez bardziej efektywne korzystanie z zasobów endogennych makroregionu oraz większą oszczędność energii podczas jej dystrybucji i przesyłu, a także ograniczenie emisji CO₂. Lepsze wyposażenie makroregionu Polski Wschodniej w wysokiej jakości infrastrukturę elektroenergetyczną umożliwi szersze wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, co w jeszcze większym stopniu zmniejszy zależność makroregionu od zewnętrznych źródeł energetycznych i podniesie poziom bezpieczeństwa elektroenergetycznego.

Obszar strategiczny: III. Infrastruktura transportowa i elektroenergetyczna

1. Wzmocnienie bezpieczeństwa elektroenergetycznego Polski Wschodniej.

5. Strategia Rozwoju Województwa –Podkarpackie 2020 (sierpień 2013)

Obszar strategiczny: ŚRODOWISKO I ENERGETYKA

Cel 4 Racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów z poszanowaniem środowiska naturalnego sposobem na zapewnienie bezpieczeństwa i dobrych warunków życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego województwa

Priorytet 4.2. Ochrona środowiska

Cel: Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska oraz zachowanie bioróżnorodności poprzez zrównoważony rozwój województwa.

Kierunki działań:

- Zapewnienie dobrego stanu środowiska w zakresie czystości powietrza i hałasu
- Zapewnienie właściwej gospodarki odpadami
- Zapewnienie właściwej gospodarki wodno - ściekowej

Obszar strategiczny: KONKURENCYJNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA

Cel 1 Rozwijanie przewag regionu w oparciu o kreatywne specjalizacje jako przejaw budowania konkurencyjności krajowej i międzynarodowej

Priorytet 1.4. Rolnictwo

Cel: Poprawa konkurencyjności sektora rolno – spożywczego

Kierunki działań:

- Poprawa efektywności i dochodowości gospodarstw rolnych poprzez ich modernizację zmianę struktur rolnych, rozwój biogospodarki oraz współpracy z ośrodkami naukowo – badawczymi
- Zwiększenie zorganizowanej obecności rolników i przetwórców na rynku produktów rolnych
- Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, w tym opartego na ekologicznej produkcji rolnej oraz certyfikowanych produktów wysokiej jakości

6. Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020 (Aktualizacja 2010)

Cel strategiczny 6. OCHRONA ŚRODOWISKA

Priorytet 2: Ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów i wdrażanie nowoczesnych systemów gospodarki odpadami

Priorytet 3: Zapewnienie jak najlepszej jakości powietrza i gleb oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

Priorytet 4: Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej

Priorytet 5: Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa

Cel strategiczny 5. OBSZARY WIEJSKIE I ROLNICTWO

Priorytet 3: Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych

Priorytet 4: Rozwój rynku rolnego

3.3 Priorytety, cele i kierunki działań w obszarze kultury, sportu i turystyki

Priorytet strategiczny 3. Tworzenie sprzyjających warunków rozwoju intelektualnego i fizycznego mieszkańców jest spójny z następującymi dokumentami strategicznymi:

1. Europa 2020

Obszar I: Inteligentny rozwój – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji.

Obszar II: Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywnej i korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej.

Obszar III: Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

2. Strategia Rozwoju Kraju 2020 (wrzesień 2012 r)

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo

Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela

I.3.2. Rozwój kapitału społecznego

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych

III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych

III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych

3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (13 lipca 2010 r.)

Cel 1. WSPOMAGANIE WZROSTU KONKURENCYJNOŚCI REGIONÓW

1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne (horyzontalne)

1.3.1. Rozwój kapitału intelektualnego, w tym kapitału ludzkiego i społecznego

Cel 2. BUDOWANIE SPÓJNOŚCI TERYTORIALNEJ I PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe

Ad 2.2.1. Rozwijanie oraz poprawa dostępu i jakości usług edukacyjnych i szkoleniowych

Ad 2.2.5. Usługi kulturalne

4. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 (Aktualizacja, 2013)

Celem wszystkich działań podejmowanych w obszarze rynku pracy w Polsce Wschodniej powinno być przede wszystkim doprowadzenie do sytuacji, w której zasoby pracy są wykorzystywane w optymalny sposób, przyczyniając się do podniesienia wydajności pracy w poszczególnych sektorach gospodarki makroregionu i w efekcie do poprawy jego pozycji rozwojowej i konkurencyjnej. Dzięki tym działaniom, mieszkańcy Polski Wschodniej – wyposażeni w odpowiednie umiejętności i kwalifikacje, dobrze dopasowane do zapotrzebowania pracodawców z makroregionu lub umożliwiające podjęcie własnej działalności gospodarczej – powinni mieć możliwość znalezienia zatrudnienia na makroregionalnym rynku pracy, które umożliwi im realizację indywidualnych aspiracji zawodowych i pozostanie w Polsce Wschodniej.

Z poziomu strategii makroregionalnej cel ten będzie realizowany poprzez:

- I. przeciwdziałanie wykluczeniu na rynku pracy oraz
- II. wzmocnienie potencjału nowoczesnych kadr dla gospodarki opartej na wiedzy

Działania te mieszczą się w ramach celu:

7.2. ZASOBY PRACY I JAKOŚĆ KAPITAŁU LUDZKIEGO

7.2.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu na makroregionalnym rynku pracy

7.2.2. Wzmocnienie potencjału nowoczesnych kadr dla gospodarki opartej na wiedzy

5. Program rozwoju sportu do roku 2020 (lipiec 2015)

Cel szczegółowy 1. Zapewnienie warunków i oferty dla powszechnego podejmowania aktywności fizycznej na każdym etapie życia.

Priorytet 1.1. Kształtowanie nawyku podejmowania aktywności fizycznej oraz podnoszenie sprawności fizycznej dzieci i młodzieży.

Priorytet 1.2. Promocja oraz ułatwianie godzenia aktywności fizycznej osób dorosłych z nauką oraz życiem zawodowym i osobistym.

Priorytet 1.3. Wspieranie działań na rzecz integracji społecznej osób starszych poprzez aktywność fizyczną.

Priorytet 1.4. Tworzenie przestrzeni publicznej sprzyjającej podejmowaniu aktywności fizycznej.

6. Strategia Rozwoju Województwa –Podkarpackie 2020 (sierpień 2013)

Obszar strategiczny: KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY

Cel 2 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego jako czynników: innowacyjności regionu oraz poprawy poziomu życia mieszkańców

Priorytet 2.1. Edukacja

Cel: Dostosowanie systemu edukacji do aktualnych potrzeb i wyzwań przyszłości

Priorytet 2.2. Kultura i dziedzictwo kulturowe

Cel: Rozwinięty i efektywnie wykorzystany potencjał kulturowy regionu

Priorytet 2.6. Sport powszechny

Cel: Zwiększenie aktywności ruchowej oraz rozwoju psychofizycznego społeczeństwa

7. Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020 (Aktualizacja 2010)

Cel strategiczny 7. KAPITAŁ SPOŁECZNY

Wszechstronny rozwój kapitału społecznego, umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu.

Priorytet 1: Poprawa jakości systemu edukacji jako warunek pogłębiania wiedzy i wzrostu kompetencji.

Priorytet 3: Rozwój kultury.

Cel strategiczny 3. GOSPODARKA REGIONU

Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki poprzez rozwijanie przedsiębiorczości, zwiększanie jej innowacyjności oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Priorytet 4: Turystyka jako czynnik rozwoju społeczno – gospodarczego województwa.

5 Struktura i kierunki wydatków finansowych związanych z realizacją wybranych projektów.

Prognoza dochodów i wydatków Gminy Jarosław w latach 2016 - 2025

Prognoza dochodów i wydatków Gminy Jarosław została sporządzona w ten sposób, iż dane za lata 2016-2022 zostały zaczerpnięte z projektu Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Jarosław, od 2023 roku po spłacie planowanych kredytów przyjęto, iż wydatki będą równać się dochodom. Poziom wydatków majątkowych w latach 2023-2025 oparto o wartość wydatków majątkowych z roku 2022 i skorygowano o wskaźnik CPI średnioroczny plus jeden punkt procentowy.

Tabela 22 Plan dochodów Gminy Jarosław w latach 2016-2022 według założeń Wieloletniej Prognozy Finansowej

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	Dochody bieżące	w tym:									
			dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	podatki i opłaty	w tym:		z subwencji ogólnej	z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	Dochody majątkowe	w tym:	
						z podatku od nieruchomości					ze sprzedaży majątku	z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje
lata	1	1.1	1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.3.1	1.1.4	1.1.5	1.2	1.2.1	1.2.2	
	1.1 + 1.2											
2016	40 851 993,29	40 643 493,29	5 317 358,00	156 238,00	6 498 100,00	3 550 000,00	12 703 346,00	13 593 863,29	208 500,00	208 500,00	0,00	
2017	35 980 000,00	32 780 000,00	5 561 274,00	164 049,00	6 809 880,00	3 727 500,00	13 528 413,00	6 028 650,00	3 200 000,00	0,00	3 200 000,00	
2018	36 950 000,00	34 400 000,00	5 839 338,00	172 252,00	7 150 374,00	3 913 875,00	14 204 833,00	6 330 083,00	2 550 000,00	0,00	2 550 000,00	
2019	36 200 000,00	36 100 000,00	6 131 304,00	180 865,00	7 507 892,00	4 109 568,00	14 915 074,00	6 646 587,00	100 000,00	100 000,00	0,00	
2020	38 000 000,00	37 900 000,00	6 437 870,00	189 908,00	7 883 387,00	4 315 047,00	15 660 828,00	6 978 916,00	100 000,00	100 000,00	0,00	
2021	39 900 000,00	39 800 000,00	6 759 763,00	199 403,00	8 277 451,00	4 530 799,00	16 443 869,00	7 327 862,00	100 000,00	100 000,00	0,00	
2022	41 890 000,00	41 790 000,00	7 097 751,00	209 373,00	8 691 324,00	4 757 339,00	17 266 062,00	7 694 255,00	100 000,00	100 000,00	0,00	

Tabela 23 Plan wydatków Gminy Jarosław w latach 2016-2022 według założeń Wieloletniej Prognozy Finansowej

Wyszczególnienie	Wydatki ogółem	Wydatki bieżące	z tytułu poręczeń i gwarancji	na spłatę przyjętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej, w wysokości w jakiej nie podlegają sfinansowaniu dotacją z budżetu państwa	wydatki na obsługę długu	odsetki i dyskonto określone w art. 243 ust. 1 ustawy	Wydatki majątkowe
lata	2	2.1	2.1.1	2.1.2	2.1.3	2.1.3.1	2.2
	2.1 + 2.2						
2016	43 898 930,89	35 933 627,23	0,00	0,00	155 000,00	155 000,00	7 965 303,66
2017	34 980 000,00	29 300 000,00	0,00	0,00	230 000,00	230 000,00	5 680 000,00
2018	35 950 000,00	31 300 000,00	0,00	0,00	175 000,00	175 000,00	4 650 000,00
2019	35 200 000,00	33 200 000,00	0,00	0,00	125 000,00	125 000,00	2 000 000,00
2020	37 500 000,00	34 700 000,00	0,00	0,00	75 000,00	75 000,00	2 800 000,00
2021	39 400 000,00	36 800 000,00	0,00	0,00	50 000,00	50 000,00	2 600 000,00
2022	41 390 000,00	39 000 000,00	0,00	0,00	25 000,00	25 000,00	2 390 000,00

Tabela 24 Plan wyniku budżetu Gminy Jarosław w latach 2016-2022 według założeń Wieloletniej Prognozy Finansowej

Wyszczególnienie	Wynik budżetu	Przychody budżetu				Razem przychody budżetu
		Nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych	Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust.2 pkt 6 ustawy	Kredyty, pożyczki, emisja papierów wartościowych	Inne przychody niezwiązane z zaciągnięciem długu	
lata	1 - 2	4.1	4.2	4.3	4.4	
2016	-3 046 937,60		1 546 937,60	2 500 000,00		4 046 937,60
2017	1 000 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2018	1 000 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	1 000 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	500 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	500 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	500 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Tabela 25 Plan obsługi zadłużenia Gminy Jarosław w latach 2016-2022 według założeń Wieloletniej Prognozy Finansowej

Wyszczególnienie	Rozchody budżetu	Splaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych	Kwota długu	Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi (1.1. - 2.1)	Różnica między dochodami bieżącymi, skorygowanymi o środki a wydatkami bieżącymi, pomniejszonymi o wydatki
2016	1 000 000,00	1 000 000,00	4 500 000,00	4 709 866,06	6 256 803,66
2017	1 000 000,00	1 000 000,00	3 500 000,00	3 480 000,00	3 480 000,00
2018	1 000 000,00	1 000 000,00	2 500 000,00	3 100 000,00	3 100 000,00
2019	1 000 000,00	1 000 000,00	1 500 000,00	2 900 000,00	2 900 000,00
2020	500 000,00	500 000,00	1 000 000,00	3 200 000,00	3 200 000,00
2021	500 000,00	500 000,00	500 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00
2022	500 000,00	500 000,00	0,00	2 790 000,00	2 790 000,00

Założenia makroekonomiczne

Na potrzeby prognozy finansowej Gminy Jarosław przyjęte zostały założenia makroekonomiczne, zalecane przez Ministerstwo Finansów do wykorzystania w ramach tego rodzaju szacunków. Dane liczbowe zostały zaczerpnięte z dokumentu opublikowanego na stronach internetowych Ministerstwa Finansów RP, zaktualizowanego według stanu na maj 2015 roku, pt. Wytyczne dotyczące założeń makroekonomicznych na potrzeby wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego. Z dokumentu tego przyjęto założenia dotyczące zmian Produktu Krajowego Brutto (PKB) oraz inflacji w okresie objętym prognozą (por. Tabela poniżej).

Tabela 26 Założenia makroekonomiczne dotyczące PKB oraz CPI w latach 2016-2025 (włącznie) (w %)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
PKB	103,8	103,9	104,0	103,9	103,8	103,7	103,5	103,3	103,1	103,0
CPI średnioroczna	101,7	101,8	102,5	102,5	102,5	102,5	102,5	102,5	102,5	102,5

Źródło: Wytyczne dotyczące założeń makroekonomicznych na potrzeby wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2015, s. 4.

Plan wydatków majątkowych planowanych do realizacji wskazanych w Wieloletniej Prognozie Finansowej (WPF)

W projekcie wykazu kierunków działań inwestycyjnych do Wieloletniej Prognozy Finansowej zostały wskazane obszary funkcjonowania gminy i związane z nimi wydatki majątkowe. Poniższa tabela odzwierciedla zapotrzebowanie na środki finansowe w poszczególnych latach w związku z realizacją planowanych działań inwestycyjnych w Gminie Jarosław.

Tabela 27 Plan dochodów i wydatków Gminy Jarosław w latach 2016-2025

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Dochody	40 851 993,29	35 980 000,00	36 950 000,00	36 200 000,00	38 000 000,00	39 900 000,00	41 890 000,00	42 937 250,00	44 010 681,25	45 110 948,28
CPI średnioroczna + 1 pp.	102,70	102,80	103,50	103,50	103,50	103,50	103,50	103,50	103,50	103,50
Wydatki	43 898 930,89	34 980 000,00	35 950 000,00	35 200 000,00	37 500 000,00	39 400 000,00	41 390 000,00	42 937 250,00	44 010 681,25	45 110 948,28
Wydatki majątkowe	7 965 303,66	5 680 000,00	4 650 000,00	2 000 000,00	2 800 000,00	2 600 000,00	2 390 000,00	2 450 000,00	2 510 000,00	2 575 000,00
Nadwyżka/deficyt	-3 046 937,60	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00

Tabela 28 Plan wydatków majątkowych Gminy Jarosław w latach 2016-2025.

Wyszczególnienie	Szacowana wartość w pln									
	2 016	2 017	2 018	2 019	2 020	2 021	2 022	2 023	2 024	2 025
Rolnictwo i łowiectwo	300 000,00	0,00	180 000,00	70 000,00	100 000,00	90 000,00	90 000,00	90 000,00	90 000,00	90 000,00
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	110 000,00	0,00	80 000,00	30 000,00	50 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	35 000,00	60 000,00
Transport i łączność	4 084 652,52	750 000,00	2 200 000,00	1 000 000,00	1 400 000,00	1 350 000,00	1 200 000,00	1 250 000,00	1 280 000,00	1 300 000,00
Gospodarka mieszkaniowa	1 260 000,00	2 578 427,00	760 000,00	300 000,00	450 000,00	400 000,00	400 000,00	380 000,00	400 000,00	400 000,00
Działalność usługowa	14 000,00	0,00	20 000,00	10 000,00	10 000,00	0,00	5 000,00	5 000,00	0,00	0,00
Oświata i wychowanie	80 000,00	0,00	50 000,00	20 000,00	50 000,00	30 000,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 529 651,14	2 100 000,00	1 000 000,00	370 000,00	540 000,00	500 000,00	450 000,00	470 000,00	480 000,00	500 000,00
Kultura fizyczna	587 000,00	251 573,00	360 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	190 000,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00
suma	7 965 303,66	5 680 000,00	4 650 000,00	2 000 000,00	2 800 000,00	2 600 000,00	2 390 000,00	2 450 000,00	2 510 000,00	2 575 000,00

Dane zaprezentowane w powyższej tabeli wskazują, iż w perspektywie okresu objętego WPF, tj. lat 2016-2025 Gmina Jarosław planuje realizację różnych przedsięwzięć inwestycyjnych, które pochłoną kwotę ponad 35 milionów złotych. Największe wydatki planowane są na lata 2016 -2018, a obszarami, które konsumować będą najwięcej środków są m.in. nakłady na transport i łączność, gospodarka komunalna i ochrona środowiska oraz gospodarka mieszkaniowa.

Indywidualny Wskaźnik Zadłużenia (IWZ) dla Gminy Jarosław

Od 2014 roku Gminy posiadają obowiązek obliczania Indywidualnego Wskaźnika Zadłużenia (IWZ). W artykule 243 ustawy o finansach publicznych wprowadzono indywidualnie obliczany wskaźnik zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego, w którym stosunek spłaty długu i odsetek w danym roku do dochodów ogółem tego roku nie może przekroczyć średniej arytmetycznej obliczanej odrębnie dla każdego roku z kolejnych 3 lat poprzedzających dany rok. Wartość IWZ przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29 Indywidualny wskaźnik zadłużenia Gminy Jarosław w latach 2016-2025.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Dochody bieżące	40 643 493,29	32 780 000,00	34 400 000,00	36 100 000,00	37 900 000,00	39 800 000,00	41 790 000,00	42 837 250,00	43 910 681,25	45 010 948,28
Dochody ze sprzedaży majątku	208 500,00	0,00	0,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00
Dochody ogółem	40 851 993,29	35 980 000,00	36 950 000,00	36 200 000,00	38 000 000,00	39 900 000,00	41 890 000,00	42 937 250,00	44 010 681,25	45 110 948,28
Wydatki ogółem	43 898 930,89	34 980 000,00	35 950 000,00	35 200 000,00	37 500 000,00	39 400 000,00	41 390 000,00	42 937 250,00	44 010 681,25	45 110 948,28
Koszt obsługi zadłużenia	155 000,00	230 000,00	175 000,00	125 000,00	75 000,00	50 000,00	25 000,00	0,00	0,00	0,00
Spłata rat kapitałowych	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00
Zadłużenie na koniec roku	4 500 000,00	3 500 000,00	2 500 000,00	1 500 000,00	1 000 000,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IWZ	11,39%	10,37%	7,24%	4,49%	2,83%	1,38%	0,06%	0,00%	0,00%	0,00%

Wielkości dochodów, wydatków, kosztu obsługi zadłużenia, spłaty rat kapitałowych oraz zadłużenia na koniec roku w latach 2016-2022 zostały zaczerpnięte z projektu Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Jarosław, natomiast w kolejnych latach przyjęto całkowitą spłatę zadłużenia.

Zgodnie z treścią powyższej tabeli, w latach objętych analizą, wartość IWZ maleje, sugerując zmniejszanie się w tym okresie pojemności zadłużeniowej Gminy Jarosław. Począwszy od roku 2018 pojemność zadłużeniowa Gminy Jarosław znacznie wrasta.

6 Monitoring wdrażania Strategii

Opracowanie strategii niesie za sobą konieczność monitorowania oraz mierzenia efektów przeprowadzonych działań. Poprzez systematyczny monitoring będzie można sprawdzić zgodności realizowanych działań z celami, jakie zostały określone do osiągnięcia w dokumencie strategicznym.

Organem odpowiedzialnym za realizację Strategii jest Gmina Jarosław. Wójt Gminy Jarosław wyznaczy osobę lub osoby, które będą odpowiedzialne za kontrolę realizacji założeń strategii.

Monitoring będzie stałym procesem zapewniającym potrzebną ilość informacji na temat skuteczności realizacji działań zaplanowanych w dokumencie. Będzie polegał na bieżącej weryfikacji stopnia realizacji zaplanowanych celów oraz projektów, a także przygotowywania minimum raz w roku raportu z realizacji założeń zwartych w dokumencie.

Projekty realizujące cele Strategii będą opracowywane co najmniej raz w roku i będą stanowiły załącznik do dokumentu strategicznego.

Proces wdrażania Strategii powinien obejmować współpracę Gminy z partnerami zarówno publicznymi jak i prywatnymi. Zasadniczą kwestią będzie współpraca z jednostkami o charakterze gospodarczym, społecznym, a także edukacyjnym.